

PÁLYÁZAT

Az Örkény István Színház Nonprofit Kft.
ügyvezető igazgatói munkakörének betöltésére

Mácsai Pál

2019

AZ EREDETIVEL MINDENBEN MEGEGYEZŐ MÁSZOLAT

Tartalom

A PÁLYÁZAT KÖTELEZŐ TARTALMI ELEMEI	4
BEVEZETÉS	5
AZ ELMÚLT NÉGY ÉV SZAKMAI MUNKÁJÁNAK ÉRTÉKELÉSE	7
A fontosabb személyi változásokról	7
Összefoglalás a munkakörülmények fejlődéséről	8
Rövid szakmai értékelés az elmúlt 4 évad 24 bemutatójáról	9
HOSSZABB TÁVÚ MŰVÉSZI KONCEPCIÓ, SZAKMAI ELKÉPZELÉSEK	20
JELES KLASSZIKUS ÉS KORTÁRS SZÍNPADI IRODALMI MŰVEK BEMUTATÁSA A MŰFAJI SOKSZÍNŰSÉG ÉS A TÁRSULATI MUNKA MŰVÉSZSZÍNHÁZI IGÉNYÉVEL	20
KORTÁRS MAGYAR SZERZŐK MŰVEINEK SZÍNPADRA SEGÍTÉSE	20
Két alapfeladat	20
Az Örkény Színház szakmai feladatáról	22
Az aktualitásról	23
A darabválasztásról	23
Az évadtervezésről	24
A színház hangjáról	25
A 2019/2020-as évad	25
A szövegekről	27
RENDEZŐINK	29
A fiatal rendezőkről	29
A TÁRSULAT	30
A társulat fejlesztése	30
REPERTOÁRUNK A 2019/2020 ÉVADBAN	33
A STÚDIÓRÓL	34
A STÚDIÓ MŰVÉSZI ARCULATA	35
FÜGGETLENEK	36
A MAGYAR KÖLTÉSZETI HAGYOMÁNY ÁPOLÁSA	38
GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGI BEMUTATÓK MŰSORON TARTÁSA	38

AZ ÖRKÉNYKÖZ MŰHELY	39
A VOLT ERICSSON STÚDIÓ ÉS KAPCSOLÓDÓ INGATLANJAI: AZ ÖRKÉNYKÖZTÉR	47
A SZÍNHÁZ ÉS KÖZÖNSÉGÉNEK VISZONYÁRÓL, A VÁLTOZTATÁS ESETLEGES IRÁNYÁRÓL	49
MARKETING, PR, BELSŐ-KÜLSŐ KOMMUNIKÁCIÓS STRATÉGIAI ELKÉPZELÉSEK	51
KÖRNYEZETTUDATOSSÁG	57
A PÁLYÁZATBAN MEGJELÖLT SZAKMAI KONCEPCIÓ MEGVALÓSÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ GAZDASÁGI STRATÉGIA	58
A TÁRSASÁG 2020. JANUÁR 01-JÉTŐL 2025. DECEMBER 31-ÉIG TERJEDŐ IDŐSZAKRA VONATKOZÓ ÜZLETI TERVE	59
MŰSZAKI FEJLESZTÉSEK ÖNKORMÁNYZATI FORRÁSBÓL	66
MŰSZAKI FEJLESZTÉSEK SAJÁT FORRÁSBÓL	68
TERVEZETT NAGYOBB FEJLESZTÉSEK, BERUHÁZÁSOK	70
ÖSSZEFOGLALÓ A FŐVÁROS PÉNZÜGYI, SZABÁLYSZERŰSÉGI VIZSGÁLATÁRÓL, ANNAK EREDMÉNYÉRŐL, MEGÁLLAPÍTÁSAINAK MEGVALÓSÍTÁSÁRÓL	72
HAZAI ÉS NEMZETKÖZI SZÍNHÁZI KAPCSOLATOK, SZAKMAI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK ÉPÍTÉSE	73
A TÁGABB ÉRTELEMBEN VETT SZAKMAI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK, AZ ALKOTÓTÁRSÁK/EGYÜTTMŰKÖDŐ SZAKMAI PARTNEREK FELSOROLÁSA	74
AZ ÖRKÉNY SZÍNHÁZ VEZETŐ MUNKATÁRSAI	75
SZEMÉLYES MOTIVÁCIÓ	77
MELLÉKLETEK	80

A PÁLYÁZAT KÖTELEZŐ TARTALMI ELEMEI

- a 2019. évi támogatás nagyságrendjének mértékét figyelembe vevő működtetési koncepcióhoz kapcsolódóan a Társaság 2020. február 1-jétől 2025. január 31-ig terjedő időszakra vonatkozó üzleti terve. Ezen belül a bevételek és kiadások tervezett struktúrája; a források növelésének lehetősége, a tervezett és várható támogatások; a különböző együttműködésekben rejlő lehetőségek;
- a pályázó által megvalósítani kívánt hosszabb távú művészeti koncepció a fenntartói megállapodásban rögzítettekkel összhangban, szakmai elképzelések, több évről több évre vonatkozó produkciós tervek;
- a pályázó személyes motivációja;
- a Színház és közönségének viszonyáról, a változtatás esetleges irányáról kialakított álláspontja;
- az alkotótársak/együttműködő szakmai partnerek felsorolása;
- a pályázatban megjelölt szakmai koncepció megvalósítását szolgáló gazdasági stratégia;
- marketing, PR, belső-külső kommunikációs stratégiai elképzelések;
- belföldi és külföldi szakmai kapcsolatok, együttműködések tervezete.

BEVEZETÉS

Színházunk 2019. szeptember 21-én tizenöt éves. Most kezdődő évadunkban megtartjuk századik bemutatónkát.

Húsz évvel ezelőtt kezdtem szervezni a Madách Kamara új programját. Az első négy év, 2000-től 2004-ig az Örkény Színház megalapításának előkészülete volt, a repertoárcsere és az önálló társulat kialakításának szakasza.

Közel két évtized alatt az Örkény Színház megtalálta hangját, szerepét a Főváros színházi életében. Előző pályázatomban azt írtam, hogy korábbi terveim megvalósultak, új feladatok következnek: már 2015-ben sem az számított, honnan indultunk. Mára közegünk, helyzetünk a kezdetekhez képest alapvetően megváltozott.

Tekintsük csak a szűk színházzakmát. E két évtized alatt a 2000-es évek elejének mintegy negyven budapesti játszóhelye vezetői közül lecserélődött harminchét, változó kormányzatok alatt megjelent több kulturális preferenciarendszer, három különböző színházfinanszírozási paradigma, a fővárosi közönség pedig több új szakmai társulást ismert meg, néhány új színházi fogalmazásmódot fogadott el, információszerzésében, annak áramlásban, érdeklődésének terelésében a főszerepet átvette a közösségi média.

Semmi nem állandó, csak a változás maga. Ezért, ahogy minden közösségnek, egy színházzakmai műhelynek is meg kell neveznie az elveket, amelyek szilárdak, működését meghatározzák, tevékenységét szervezik. Ezek az elvek nem szólhatnak összegekről vagy mennyiségekről, ugyanakkor elterelhetetlenek kell lenniük, minden körülményben megbízhatónak és terhelhetőnek.

Három alapelvet jelölök meg, amelyek megtartják a szakmai műhelyt abban a mezőben, ahová eljutott, és ahol én azt a jövőben is látni szeretném.

Az első a színház fontosságába vetett meggyőződés. Tevékenységünk nem azért nélkülözhetetlen, mert képességeink és szenvedélyünk erre a pályára hívtak minket, hanem azért, mert meggyőződésünk, hogy annak, amit csinálunk, jelentékeny, mással nem helyettesíthető társadalmi haszna van.

A színház mára szinte az egyetlen közösségi esemény, amelyben nézőjével olyasmiről esik meg, amit életének más terepein jórészt elvesztett: szuverén belső képzelet születik. Ez mágia, szellemi elmozdulás. A színház nem csak igényli ezt az ősi képességet, hanem létre is hozza. Abban is, akiben egyébként alszik. Ez a belső munka egyenesen az ellenkezője annak, amit a világ egyébként ma nagyrészt elvár tőlünk.

A színjáték során a néző fantáziája eredeti jogai szerint működik, szelleme mással nem helyettesíthető inspirációhoz jut. Ez a folyamat magyar nyelven zajlik, a megsűnt (sosem volt) társadalmi szolidaritás korában is közösségi élményként, egy megosztott közegben, jobb- és baloldaliakkal egyszerre, egy térben. Érzelmi síkon, a személyiség alaprétegeiben. A bázisban.

Második a művészet szabadságába vetett hit. Az elmúlt száz év négyötödében hazánkban kurzuskultúrák működtek; az a páratlan kulturális érték, ami született – zenében, irodalomban, színházban, filmen, képzőművészetben –, leginkább „annak ellenére” jött létre. A művészeteknek általában, és különösen a jelennel legélőbb kapcsolatban álló színházművészetnek minden, közönségét érintő és érdeklő kérdésre kíváncsian, a konfliktusok egyenes megnevezésével és felmutatásával, nem tartózkodva a közéleti kérdésektől és a kritikai attitűdtől, szuverén világnézettel kell nyitottnak lennie. Ez hivatásunk kötelessége és alapjoga az antikvitás óta. Kérdés csak a szakmai, szellemi minőség és tisztesség.

Harmadik a szakmai munka tisztelete. Nem csak arról van szó, hogy eleget, vagyis sokat kell dolgozni – mindent mindig tisztességesen meg kell csinálni –, hanem arról is, hogy ez ma nem azt jelenti, mint korábban. Többet jelent; több feladatot. A hagyományra és az újra egyszerre kell nyitottnak lenni, ami a kíváncsisággal együtt nem mást jelent, mint a folyamatos kételkedés kötelességét: mégpedig az újban is, és a régiben is, egyszerre. Ez nem éppen kényelmes, csak megkerülhetetlen. Ennek híján megrekedünk. Nincs elefántcsonttorony: annyi inger ér minket, olyan sebességgel változnak szokások, ízlések, olyan rohamos az európai kulturális emlékezet, a közös tudás és ízlés eróziója, hogy ebben a sodrásban biztosan nem elég csak folytatni azt, amit és ahogy már tudunk. Paradigmaváltások zuhatagában kell megtartani a régi fogódzókat, és megtalálni, megragadni az újakat.

Fő feladatunk szerepünk folyamatos megújítása, újraértelmezése. A színházi munka nem nyugalmas életet, konzolidált kedélyt jelent, hanem az önmeghaladásért folytatott folyamatos küzdelmet.

AZ ELMÚLT NÉGY ÉV SZAKMAI MUNKÁJÁNAK ÉRTÉKELÉSE

A fontosabb személyi változásokról

Színházunk gazdasági igazgatója **Bagi Andrea**. Mikor az önállóvá vált Örkény István Színház első gazdasági igazgatóját, Herboly Domonkost előbb a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, majd a Nemzeti Filharmonikus Zenekar igazgatójává hívták meg, fontos volt, hogy gyakorlott, a színház gazdasági működését mélységében ismerő és a közösség emberi oldalát is érzékenyen kezelni képes vezetőt találjunk.

Az Örkény utóbbi éveinek nagy szerencséje, hogy a Nemzeti Színház gazdasági vezetője, **Bagi Andrea** elfogadta felkérésemet. Az utóbbi négy évben munkája, gondolkodása és emberi habitusa meghatározó fontosságú számunkra.

Produkciós vezetői munkakörben dolgozik **Tóth Péter**, aki a független szcénában eltöltött évek után csatlakozott társulatunkhoz, és elkötelezett, stratégiai léptékben is megbízható gondolkodásával szintén nélkülözhetetlen munkatársunk. Bizonyos vagyok benne, hogy vezetői kvalitásai hosszú távon válnak majd hasznára színházunknak, illetve a szakmának.

Bagossy László 2019-től megvált színházunktól, utolsó rendezése is már pedagógiai kiindulású. További színházpedagógiai, színházrendezői működéséhez sok sikert kívánunk.

Polgár Csaba, aki színészi pályáját nálunk kezdte, és számos előadásunk fő-, illetve mellékszerepében vált vezető művészünké, rendezőként a független szcénában, az Örkény Színházban, Münchenben és Karlsruhe-ben szerzett gyakorlatot, 2019-től a színház szerződött rendezőjeként is dolgozik. Ebbéli kvalitásaira is hosszú távon számítok.

Egy színház életében meghatározó a műszaki terek összefogása, felügyelete is. A most lezáruló igazgatói ciklusomban több műszaki vezető dolgozott nálunk, ami önmagában mutatja, hogy tevékenységükkel nem voltam elégedett. **Berzy Tamás** 2018 óta tölti be ezt a fontos pozíciót.

Itt jegyzem meg, hogy a színházi műszaki terek – itt elsősorban a világosító terekre gondolok- helyzete, állapota, esélye nagyon rossz. Baj van: a fővárosi színházak ezen a téren az összeomlás küszöbén állnak. Noha nálunk viszonylag béke van, ez csak annyit

jelent, hogy még nem maradt el, vagy kezdődött csúszva előadás. Ezeknek a munkaköröknek egykori rangja, vonzása az elmúlt évtizedben elszublimált a múltba.

Szociológiai kutatások szerint az én generációmnak 4-6 munkahelye van aktív éve során, a negyveneseknek 6-8, a most érettségizőknek pedig átlagosan 12 lesz, néha 20 is. Ez a trend, ami különösen a munkaerőpiacnak ebben a szegmensében kezelhetetlen fluktuációt jelent. Budapesten különösen.

Nézzük a világsítói szakmát: másról és többről van szó, mint az általános szakemberhiányról. Miközben a színházi világsítói munkakör renoméja (anyagi okokból) lezuhant, e képzettebb szakemberek tudásának értéke tartósan megemelkedett: a világsítókat hívják a televíziók, a film, a koncertterem, netes felületek. Amíg ezek a munkakörök nincsenek versenyképesen megfizetve, a színházi műsorok megtarthatósága hajszálon függ, és előbb-utóbb (inkább előbb) a fővárosban előadások maradhatnak el, színházak omolhatnak be. A probléma akut, mert mindez nem jóslat, hanem tény. Saját forrásaink végére értünk, csak a fenntartóval közösen kialakított stratégia segíthet, vagyis a pénz: műszakunk béreit sokkal komolyabban kell emelni, mint eddig gondoltuk.

Összefoglalás a munkakörülmények fejlődéséről

Ez örömteli fejezet. Épületünk jelentősen megújult és fejlődött az elmúlt öt évben. Nemcsak a természetes avulásból származó problémák közel felét sikerült felszámolni, hanem olyanokat is, amelyek múlt korok építészeti ügyetlenségeit ötvözték az előregedéssel.

Köszönet illeti a Fenntartót, hogy ezekben partnerként, problémáinkra érzékenyen, felelős tulajdonosként járt el, rendelkezésünkre bocsátva a rekonstrukciók forrásait. Az Örkény ma gyökeresen más esztétikával és használati értékkel rendelkezik, mint kezdetben, vagy akár pár éve. Megújult a bejáratunk, közönségforgalmi irodánk, nézőterünk, újak a teherliftjeink és központi klímagépünk, idén átadhatjuk mozgássérült liftünket – ez mind fővárosi finanszírozási projekt volt. Mi magunk is igyekeztünk; jelen igazgatói ciklusom folyamán saját forrásból vásároltunk meg és újítottunk fel épületünkben 4 lakást 397 négyzetméteren, ahol gazdasági irodánk, öltözők, fodrászat, titkárság, dramaturgia, igazgatói iroda, az ÖrkényKöz irodái és a megnövekedett apparátus igényeit kiszolgálni képes büfé létesült. Erre büszkék vagyunk, komoly gazdálkodási eredménynek tartom, hogy ennek a bővülésnek mi spóroltuk össze a fedezetét.

Összességében elmondható, hogy az Örkény Színház lassan felépül. Ami a bővülést, a munkakörülmények kialakítását illeti, van még előttünk feladat, kontúrjai látszanak is, de a java szerencsére mögöttünk van már.

Minderről részletesen a **műszaki fejlesztések** fejezetben lesz szó.

A most lezáruló igazgatói ciklusban eddig 24 bemutatót tartottunk: tizenhetet a nagyszínpadon, hetet pedig Stúdióinkban.

Rövid szakmai értékelés az elmúlt 4 évad 24 bemutatójáról

Molière: Tartuffe (2015. január 16.) Nagyszínpad

Bagossy rendezése négy éve van műsoron, és bizonyosan hosszan a repertoár része marad. A Parti Nagy Lajos „szabad fordításában” elhangzó szöveg eredeti jogaiba helyezi a darabot, szituációi és mondatai olyasféle provokációval hatnak, ahogy a párizsi nézőre hathattak az ezerhatszázhatvanas években. A drámatörténet egyik legtöbbet játszott remekműve, az álszentség és hamisság komédiája közéleti botrány volt az ősbemutató idején: nem lehet jó előadás, amelyik ezt a szem elől téveszti.

A Bernhardi-ügy (2015. március 27.) Nagyszínpad

Abban az évben nem ezt akartuk bemutatni, későbbre terveztük. Székely Csabát kértem fel 2014. év elején, hogy írjon darabot „rólunk”. Nézzen ránk saját szemével, azzal az optikával, ahogy Erdélyből látnak minket: írja meg anyaországi életünk ellentmondásosságát, szekértáboraink kibékíthetlenségének unalmas, szomorú iróniáját. A Csoda, hogy élünk c. darab és szereposztása elkészült, Ascher Tamás vezetésével a színészekkel és a szerzővel együtt egy egyhetes közös fejlesztési tréninget tartottunk – mégis elálltunk a bemutatótól, mert nem találtunk olyan fogást a szövegen, ami jó előadást ígért volna. A színház ne gondolkodjon a szerző helyett, a kiváló darabok sorát szállító író is gúzsba kötötte az elvárás, hogy miről beszéljen.

Bebizonyosodott, hogy mindig kell tartalék gondolat. Az üzemmenetét szigorú protokollokkal szabályozó színház is érzékeny anyagokkal dolgozik, tehetséggel, inspirációval, ihlettel – ezek néha elfogynak, néha cserben hagynak, máskor csak csordogálnak, ritka együttállásokban áradnak csak azzal az energiával, amit várunk magunktól. Döntésünk szerencsés volt, a Bernhardi ügy jó előadás és szép széria lett, a

Monarchia alakjait és társadalmi viszonyait Schnitzler műben kortárs konfliktusokra találtunk. Három évad, 52 előadás után vettük le műsorról.

Diggerdrájver (2015. május 9.) *Stúdió*

Előadásunk a Magyarországról történő elvándorlás jelenségével foglalkozik. Bagossy László rendező olyan nézetet talált, amely átélhetővé teszi a több százezer honfitársunk életét megváltoztató elhatározást, annak fizikai és lelki következményeit. „Diggerdrájver” blogjának fejezetei adják a színpadi szöveget. Digger nehézgépkészítő, egyszerű melósnak nevezi magát, aki hazai körülményeit, anyagi és szakmai esélyeinek szűkösségét megelégtelve családjával Londonba költözik, hogy ott kezdjen új életet. A betűhíven használt blogszöveg egy intelligens, önmagával és a világgal szépítés nélkül szembenézni képes férfié, aki sajátos látásmódjával, hétköznapi filozófiájának egyenességével és nem utolsósorban humorával mindannyiunk ismerőseként jelenik meg a színpadon Epres Attila nagyszerű alakításában. Az előadás szakmai és közönségsiker, szerepelt a Deszka Fesztiválon, a POSZT OFF programján és a Thealter fesztiválon, Londonban, valamint több vidéki városban. 2019-ben eléri a 100-ik előadást.

Szerencsés helyzet, hogy egy ilyen jeles produkcióval nyitottuk meg Stúdiónkat, ekkor még bizonytalan jövővel, reaktiválva a négy évvel korábban megszüntetett Budapesti Kamaraszínház játszóhelyét. A produkció sikere hozzájárult ahhoz, hogy a termet – amely a VII. kerületi Önkormányzat tulajdona – jogi státuszának tisztázásával a továbbiakban tíz évre szóló ingyenes szerződéssel színházunkhoz köthessük, lehetővé téve a régóta vágyott rendszeres Stúdió- munkát. Köszönet érte a VII. Kerületi Önkormányzatnak.

Köd utánam (2015. október 9.) *Nagyszínpad*

A Mohácsi-fivérek negyedik örökényes munkájához nagy ambícióval fogtunk hozzá. De a színházban nem lehet előre tudni: minden adott volt egy jelentékeny előadáshoz. Felkérésem eredeti, új színdarabra szólt, és Mohácsi István íróként az operett műfaját választotta. A gondolat, a műfaji kísérlet, az operetthagyomány újrafogalmazásának szándéka, a szerzőpáros, a zeneszerzővel kialakult szoros szakmai kapcsolat, a szereposztás, a próbaidő egyaránt fontos előadást ígért, az eredmény mégis rövid széria lett, sem nézőink, sem mi magunk nem voltunk elégedettek az eredménnyel.

Mese az igazságtételről avagy a Hét szamuráj (2015. október 30.) Nagyszínpad

Újabb rövid széria, az Akira Kurosawa, Hideo Oguni, Shinobu Hashimoto A hét szamuráj című forgatókönyve motívumai alapján, valamint Tábori Zoltán Cigány rulett című riportkönyvéből Gáspár Ildikó és Mikó Csaba által írt szöveg égető társadalmi problémát, a rasszizmust, cigányellenességet vizsgálta, formai kísérletével kettős tükörbe helyezve az alaptörténetet, a mese és a dokumentumszínház eszközeivel keresve kapcsolatot mítosz és valóság között. Alapos munka volt, és Izsák Lili erős látványvilága bizonyosan megmarad azokban, akik láthatták az előadást, mégis csak egy évadot ment. Azt hiszem, elkéstünk, és túl sok dramaturgiai és stiláris eszköz között kerestünk közös nevezőt.

Mikó Csaba: Apátlanok (2016. január 15.) Nagyszínpad

A darab 2013-ban nyerte el az „Év legjobb magyar drámája” díjat a Dramaturgok Céhétől. Színházunk 2016-ban mutatta be, Gáspár Ildikó második nagyszínpadi rendezéseként. A szöveg nem véletlenül az ő érdeklődését keltette fel: a rendszerváltás gyerekeiről szól, a fordulat környékén felnövők – és szüleik – illúzióiról, egy vidéki átlagcsalád reményeiről és kudarcairól. A darab nemzedéki mondanivalója az előadásban tágabb értelmet nyert, korosztálytól függetlenül voltak hívei, és voltak olyanok is, akiket hidegen hagyott az a téma, ami másokat szíven ütött. Izgalmas előadás volt, szellemes térrel és konzekvens színpadi nyelvel. Két évadon át játszottuk.

Mesél a bécsi erdő (2016. március 18.) Nagyszínpad

Fontos előadásunk volt. Nem azért, mert a 2017-es Pécsi Országos Színházi Találkozón 4 díjat kapott a zsűritől, – a Legjobb előadás, a Legjobb női mellékszereplő (Für Anikó), a Legjobb jelmez (Ignjatovic Kristina) és a Legjobb színházi zene (Kákonyi Árpád) díját, hanem azért, mert összeért benne a társulat tapasztalata, az együttes munkára való képesség, egymás ismeretének pótolhatatlan szakmai értéke, és az együttesen belül is minden egyes alakítás pontos, tiszta kontúrú színészi munka volt, biztosan egyensúlyozva az Ödön von Horváth darabjaiban mindig vékony pallón, ahol egyik oldalon az önfelelt lelkizés, a másikon a karikatúra zombékjába lehet toccsanni, de ha nem billenünk le, ritka eredeti képet adhatunk az emberi nem esendőségéről és szörnyűségéről.

2019-ben, 39 előadás után fogytak el nézői, így levettük műsorról, miután az előadást professzionálisan rögzítette a Magyar Színházakért Alapítvány.

Miller: Az ügynök halála (2016. június 3.) *Nagyszínpad*

A darab dramaturgiáját Ari Nagy Barbara dramaturggal átalakítottuk, akkurátusan tagolt szerkezetét némileg összekócoltuk. A nézőre bízunk, hogy megértse, hol járunk éppen: a múltban, a jelenben, az igazság vagy az öncsalás terepein. Termékeny kétértelműség keletkezik így, mintha mi magunk is a dráma terében lennénk, mintha magunk is Willy Loman elméjében lifteznénk fel és alá. Ezt szolgálja Kálmán Eszter díszlete is, Hamvai Kornél fordítása is. Pusztá teória maradna mindez az alakítások nélkül, Gálffi nagyszerű, szánandó és félelmetes Willy, Kerekes Éva mindannyiunk meggyötört felesége, a többiek csak a terjedelmi önmérséklet miatt nem említem név szerint, de rendezőként hálás vagyok nekik alakításikért. Legtöbbször előáll egy mostanában ritkán tapasztalt állapot lelkiállapot a nézőtérén a taps alatt, amit a kifejezés nagyképűsége ellenére mégis csak megrendülésnek nevezhetek.

Három nővér (2016. október 14.) *Nagyszínpad*

Ismét gyorsreagálású csapatként kellett működnünk. A 2016. évi nyári szünet közepén derült ki, hogy tervezett első bemutatónk, Molnár Ferenc Hattyúját Csákányi Eszter betegsége miatt halasztanunk kell. A társulat és Bagossy László rendező vállalta, hogy a későbbre tervezett Csehov-művet előrehozzuk.

A drámairodalom csúcsein nem sok darab található; ez az egyik. Bagossynak ismét volt eredeti nézete, a játékmód pszichológia realizmusa mellett az utalásszerű, szublimált tér nélkülözötte a részletezést, mint egy nagyító, terelte a néző figyelmét a színészi jelenlétre. Az előadás részben megtette, amit Csehovtól várunk: építette a társulatot. Voltak szép pillanatok, ihletett alakítások, ám ez a Három nővérnél kevés. 35 előadás, két évad után vettük le műsorról.

Emlékezés a régi szép időkre (2016. október 21.) *Stúdió*

Az 1956-ot követő meghurcoltatásáról Eörsi István Emlékezés a régi szép időkre című könyvében számolt be, amely nem csupán a rabság hétköznapijainak keserű és ironikus felidézése, de a börtönfalakon túl zajló kádári „konszolidáció”, a kollektív felejtés kritikája is. Színre állítása a forradalom 60. évfordulóján Bagossy ötlete volt, és az ő előadása is lett volna, ám az évadkezdés kanyarjai a stúdiósínházi bemutatókat is elterelték; Polgár Csaba vette át a darab rendezését. Jól jártunk ezzel: az Eörsit személyesen már nem ismerő generáció optikáját hozta a munkába. Znamenák István,

aki még barátságot ápolt a szerzővel, érzékeny, jelentős alakításban hozta elénk a meggyőződését és szuverenitását sem akkor, sem később fel nem adó író alakját, átélhetővé téve, hogy a közélettel haláláig kritikai viszonyban álló, demokratikus meggyőződéséhez minden körülményben ragaszkodó attitűd korokon és rendszereken átívelően példaszerű.

Anyám tyúkjá (2.) (2017. január 21.) Nagyszínpad

Az első „Tyúkot” azért neveztük el „1”-nek, mert a fele sem fért az előadásba annak, amit elmondani szerettünk volna. Akkor kérdés volt, hogy érdekli-e nézőinket az, ha verseket mondunk. Ez eldőlt: az előadás jegyei azóta is az elsők között fogynak el a pénztárban, hamarosan a századik előadáshoz érkezünk. A másodiknál az volt a tét, hogy ne ugyanazt a bőrt húzzuk le másodszor is a rókáról. Ám, egyrészt a magyar költészet nem róka, másrészt 2016-ban a hat fiatal színész szerződtetésével sokan lettek a társulatban, akik nem vettek részt korábban versmondásban, amit pedig mi színészi feladatnak tekintünk. Ezért nem vártam tovább, maradvány időben dolgozni kezdtünk a Tyúk 2 versein, majd egy egyhetes színpadi próbával bemutattuk. Sötétebb tónusú lett, mint az első, nem is tudjuk annyiszor műsorra tűzni – nagyjából 2:1 az arány –, ám a társulatban többen vannak, akik összetettsége miatt ezt szeretik jobban. Én is ezek közé tartozom.

József és testvérei (2017. február 4.) Nagyszínpad

Megint csak nem ezt akartuk bemutatni. 2016 januárban megegyeztünk abban, hogy Ascher soron következő rendezése az Örkényben Dosztojevszkij Bűn és bűnhődése lesz, Gáspár Ildikó új adaptációjában.

Ám május elsején a Körúton taxizva Ascher látta, hogy a Vígmajális hagyományos gesztusaként kiírták a Szent István körúti színházépületre a darabot, a Vígsház következő évadának zászlóshajójaként. Gáspár Ildikó pár nappal később előállt a gondolattal, hogy állítsuk színpadra Thomas Mann tetralógiáját. A konstrukció: nagyregény, új adaptáció, a rendező megmarad, „mindössze” a mű változik az ezeröttszáz oldalas, tizenhat éven át írt monumentális opuszra. Az ötlet annyira impozáns és szemtelen, hogy azonnal igent mondtam, és Gáspár Ildikó nyár végére el is készítette a színpadi szöveget.

Az öt óra hosszú, 6-tól fél 11-ig tartó, Ascher és Gáspár Ildikó által közösen rendezett előadást egyik legfontosabb szakmai eredményünknek tartom. Élénk közönségérdeklődés mellett tartjuk műsoron harmadik éve. „Illik” megnézni. Bebizonyosodik, hogy a budapesti néző is képes hosszan figyelni, ha van miért, és nagyszerű, hogy érdeklődésük tárgyát egy ilyen magas horizonttal rendelkező szövegben lelik meg. Valójában persze az előadásban: a színészekben, a színházban.

Az előadás meghívást kapott a Sepsiszentgyörgyi REFLEX Nemzetközi Színházi Fesztiválra. Ritka alkalom, hogy egy magyarországi művészszínház egy nehezen mozgatható, nagy technikai apparátust igénylő produkciót mutathat meg a határon túli nézőknek és a nemzetközi színházi szakmának egy rangos fesztiválon. Köszönet az Emberi Erőforrások Minisztériumának a részvételhez nyújtott célzott támogatásáért.

Hit, szeretet, remény (2017. április 28.) Stúdió

Ödön von Horváth „kis haláltánc”-ként aposztrofált darabja harmadik stúdiószínházi bemutatónkként máris nagyobb létszámú, mint amit forrásaink engedtek vagy engednek – nem baj, egyszer-egyszer belefér, meghúzzuk máshol a nadrágszíjat. A stúdiószínház nem pusztán a szereplők létszámának redukcióját jelenti (bár ebben az előadásban is több színészünk is több szerepet játszik), hanem azt is, hogy tágíthassuk a színház stiláris eszközeinek körét. A „Hit, szeretet” fontos előadásunk, erős színészi jelenléttel, markáns képi világgal és szuverén rendezői látásmóddal. Gáspár Ildikó rendezőként a lélektani realista játékmódot egy rétegzettebb, expresszívebb színészet felé emeli el, ami egyrészt a szövegből következik, másrészt jól tesz a sokféle iskolából érkező csapatnak, hiszen itt több tapasztalt színész játszik együtt vékonyabb gyakorlattal rendelkező szereplőkkel és zenészekkel egyaránt. Az eredeti látásmódú előadás, annak ellenére, hogy a darab magyar színpadon általában nem népszerű, harmadik éve van műsoron; 2020 tavaszán tervezzük majd levenni műsorról.

Aranyozás (2017. szeptember 24.) Nagyszínpad

Alkalmi estnek indult az Arany-év apropóján, élve az Emberi Erőforrások Minisztériuma és az Országos Széchényi Könyvtár pályázati lehetőségeivel, aztán repertoárra került, versekhez szokott nézőink kérésére többször eljátszottuk az évadban.

Nem Arany János műveit olvastuk: miután országszerte számos, sőt számtalan Arany-műsor született, mi azt a felületet kerestük, amit az évforduló feltételezhetően nem

koptatott túl: Arany hatását a magyar költői hagyományra, kortásaira, utódaira és a jelen költészetére. Ferencz Győző szakértői segítségével olyan, a színpadi előadás szempontjából is értékes műveket találtunk, amelyek sokszor okoznak meglepetést a közönségnek, így a felismerés élményével hatnak. Előadásunkban teljes társulatunk részt vett. Az előadás néhány szép kritikát kapott, és 10 év szünet után, mint örökényes előadást rögzítette az MTV is.

IV. Henrik (2017. október 14.) *Nagyszínpad*

Komoly előkészület előzte meg a hosszú próbaszakaszt, Nádasdy Ádám számunkra készítette a mű új fordítását. A csaknem száz szereplőt mozgató tablót alig 44 szereplőre húztuk, és a szereposztásnál támaszkodtunk Spiró György Shakespeare szerepösszevonásait vizsgáló kiváló tanulmányára. Megvalósítva hipotézisét, egyetlen színészre, Csujá Imrere bíztram a címszereplő Király és Falstaff szerepét is. A két drámát egy estén, egy-egy felvonásra tömörítve játszottuk, felerősítve a körkörösség élményét: a politika, a közélet, és az egyéni élet kapcsolata mintázatainak állandóságát, ugyanazon konfliktusok körüli toporgását. Nagy Zsolt és Csujá Imre apa–fiú kettőse jelentős, összefüggésében egymást erősítő alakítás lett.

A közönség két évadot adott az előadásnak; szomorúan búcsúztunk tőle, szerettük játszani. Ám azt a falat, ami a szerzői történelmi színművei és más darabjai között a népszerűség felől áll, nem sikerült áttörnünk. Talán a színpadi eszköztár volt (meggyőződésekkel) puritán, talán igaz az a közkeletű mondás, hogy ezekben a darabokban „kevés a szerelem” – le kellett vennünk műsorról. Némiképp kárpótolt, hogy a Magyar Shakespeare Bizottság nagyra tartotta a vállalkozást, ezért nálunk tartotta a Magyartanárok Egyesületével együtt A színház iskolája - Shakespeare konferenciáját egy számukra tartott előadás után, és az, hogy Csujá Imre alakításáért Gábor Miklós díjat kapott, amellyel az évad legjobb Shakespeare alakítását ismeri el a szakmai kuratórium.

Az átváltozás (2018. január 12.) *Nagyszínpad*

Előadásunk kerete és alapja a címadó novella, ám az előadás szöveggönyve, amelyet a rendező, Gáspár Ildikó írt, zenei, álomszerű szerkezetében más Kafka-művek motívumait is felhasználja, hogy az Örökény műveivel is rokonságban álló irónia és groteszk segítségével oldja a szorongást nevetéssé. A színházi gondolat magasra célzott, a tudattalan mélyvilágának víziói pörögtek előttünk Izsák Lili erős terében, intellektuális

és érzéki színház volt egyszerre. Nagy előadás ígérete volt benne, ám ennek a színházi a nyelvnek a kialakulásához rendezőnek is, színésznek is több idő kellett volna. Ez tanulságos: ha új hangot keresünk, vagy ha legalább kompilálni, új összefüggésbe akarjuk helyezni azt, amit tudunk, több időre van szükségünk a színpadi próbákhoz, mint általában. Összetett, hosszú távú kérdés, hogy ilyenkor hol a helyes igazgatói döntés: mennyi időt (ezzel összefüggésben pénzt) szánni a kísérletibb munkákra? Mert bízni abban, aki tehetséges, nem szavakat, hanem konkrétumot jelent. Helyzetet, időt, forrást. Az előadás nem mellesleg több erős alakítást is hozott, elsősorban Polgár Csabáét a főszerepben, aki remekül ötvözte a lélektani realizmus és a burleszk elemeit. Az előadást Kovács Zsolt betegsége miatt korábban kényszerültünk levenni a műsorról, mint szerettem volna. A közönséget sarkosan megosztotta: szerették, vagy elmentek a szünetben. A kritika egységesen méltányolta.

Pionírszív (2018. március 2.) *Stúdió*

Danielá Kapitáňová első regénye, az európai olvasóközönség körében gyorsan kultpozícióba emelkedő „Könyv a temetőről” meglepő módon csak másfél évtizeddel megjelenése után került a magyar olvasók elé, holott a Komarnóban játszódó mű története is, mondandója is erős összefüggést mutat hazai viszonyainkkal. A mű eredetileg is monológ, színpadi adaptációja természetesen. Bíró Kriszta, a monodráma szereplője és Szenteczki Zita rendező adekvát formát talált a szöveghez, hogy a gyerekkorban rekedt értelmű férfiú groteszk és émelyítő történetét színpadra vigyék. A pszichológiai hitelesség és a bohócéria együtt hat Bíró Kriszta alakításában, ahol a paternalizmus viszonyainak veszélyes tömegembere jól látszik a korlátoltan bogaras, féldebil figura körvonalai mögött. Az előadás szerepelt Komáromban, Szenteczki Zitát pedig visszahívtam rendezni a 2019-2020-as évadra.

A hattyú (2018. március 24.) *Nagyszínpad*

A mesterkomédia lett az évad nagy sikere, Polgár Csaba rendezése úgy nyúl a szerkezetében és hangnemében mozdíthatatlannak tartott Molnár-darabhoz, hogy – miközben megtartja a történet eredeti jogait – stilárisan képes kiemelni a múlt századelő idejéből. Különösen érdekes ez úgy, hogy a konfliktus már az ősbemutató idejében is anakronisztikus volt, egy letűnt világot ábrázolt. Ebben a szövegben találta meg Polgár Csaba és díszlet- illetve jelmeztervezője, Izsák Lili azt a nézetet, ahol az arisztokraták nem pusztán önmagukat, hanem minden idők hatalmasságait jelentik, ahol a plebejusok

minden, a társadalom meg nem becsült alakját képviselik, így a szegény tanító és a hercegkisasszony meséje a XXI. században is átélhető. Néhány fontos alakítás született: Csákányi Eszter, Tenki Réka, Nagy Zsolt, Takács Nóra Diána és Für Anikó nevét érzem kihagyhatatlannak említeni. Az előadás négy díjat nyert a 2018-as Vidor fesztiválon: a legjobb előadás, a legjobb rendezés (Polgár Csaba), a legjobb jelmez és díszlet (Izsák Lili) díját, valamint Für Anikó a legjobb női mellékszereplő díját is.

Az üvegbúra (2018. május 26.) Stúdió

Sylvia Plath Az üvegbúra című regénye a huszadik század egyik sokat elemzett kultuszműve. Az előadás formanyelvi szempontból eredeti, és nem mellesleg nagyon esztétikus: Kálmán Eszter szép terében sikerrel vegyíti a mozgásszínházi játékmódot a pszichológiai realizmus tradícióival. Külön öröm, hogy ezt a jó előadást csupa fiatal alkotó hozta létre, ami egyrészt igazolja a stúdiószínház szükségességét és mindazt a fáradozást, amit az Örkény, a VII. kerület és a Főváros fektetett ennek megteremtésébe, másrészt mutatja, hogy a ránk bízott tehetségeket sikerül helyzetbe hoznunk. Sikerrel szerepeltünk a Magdafesztven Debrecenben, a POSZT fesztiválprogramjában Pécsen, a Művészetek Völgyében Taliándörögdön, az Ördögkatlan Fesztiválon Beremenden és a Thealter Fesztiválon Szegeden.

Secondhand – szovjetűdök (2018. szeptember 28.) Nagyszínpad

Szvetlana Alekszijejics fehérorosz író, aki 2015-ben Elhordott múltjaink (The secondhand time) című művéért elnyerte az irodalmi Nobel-díjat, az elmúlt évtizedekben keresztül-kasul utazta a Szovjetuniót, majd annak utódállamait, hogy interjúkat készítsen egyszerű emberekkel, akik szemtanúi voltak a birodalom széthullásának, testközelből élték át a csernobili katasztrófát vagy az afganisztáni háborút.

Előadásunk ezekből az interjúkból meríti anyagát, és ugyanolyan kollázs-technikával építkezik, amilyennel a könyv maga. Bagossy László osztályfőnök és tanársegédje, Kovács D. Dániel tanítványaikkal együtt dolgoztak a jeleneteken, az előadást tehát nyolcan rendezték.

A rendelkezésükre álló néhány percben színészeink egész életek foglalatait játsszák el, a fiatal rendezők munkája nyomán formailag is változatosan, élénk fantáziával működtetve az előadás díszletét, a színpad közepén emelkedő ruhahegyet.

Az előadás kritikai- és közönségsiker, műsoron marad. A 2019. évi POSZT-on a legjobb dramaturgi munka díját kapta Gábor Sára és a társulat, valamint a legjobb női mellékszereplő díját nyerte el Csákányi Eszter, akit ugyanebben a kategóriában alakításáért a Színikritikusok Díjára is jelöltek.

A lélek legszebb éjszakája (2018. december 14.) *Stúdió*

A 2017. évi Libri Irodalmi Díj nyertese, Jászberényi Sándor *A lélek legszebb éjszakája* című könyvéből készült előadásunkat Polgár Csaba rendezte, Nagy Zsolt és Ficza István szereplésével a Stúdióban. Ez a nagyhatású szöveg a közel-keleti konfliktusok sűrűjében mozgó haditudósító élményeit hozza elénk.

Polgár Csaba finom kézzel nyúlt az európai szemnek és gondolkodásnak szinte felfoghatatlan sűrűségű, olykor brutális eseménysort bemutató anyaghoz, ami nem gyengekezésűséget jelent, hanem azt a tudást, hogy egy erőteljes irodalmi anyagot komplementer gesztusokkal érdemes közelíteni ahhoz, hogy a szöveg színházi helyzetbe kerüljön. Így az előadás a főhőst megkettőzi, játékos színpadi szituációt teremtve ezzel, és ez a gondolat teszi alkalmassá az előadást arra is, hogy a főhősben ne pusztán saját szenvedéstörténetének áldozatát, hanem annak okát is felfedezzük. Az előadás vizuális és hangvilága egyéni és erőteljes, egyszerre húz be minket egy lázas elme belső terébe, és tesz átélhetővé egy globális konfliktusrendszert. Nagy Zsolt és Ficza István kettőse jelentős színészi állomás mindkettőjük pályáján

Nem kell jósnak lenni ahhoz, hogy tudjuk, ez a munka is hosszan repertoáron marad: dicséri a kritika, és kíváncsi rá a közönség.

Patika (2018. december 15.) *Nagyszínpad*

Mohácsi-előadás: ha nem is átirat, de a poétikus Szép Ernő-szöveg továbbgondolása, és elhajlítása markánsabb stílus felé. „Kosztümös” előadás, valahol a harmincas években vagyunk, ám pillanatig sincs olyan érzetünk, hogy a múltban lennénk: Mohácsi jelen idejű tapasztalatokat, játékmódot kér és kap színészeitől. Az előadás fontos élmény azoknak, akik érzékenyek a férfi és női szerepek hierarchikus rendjének bírálatára, és fogékonyak a cselekmény felszíne alatti történésekre. Világa karcosabb, mint Szép Ernőé: a szöveg megírása óta eltelt közel egy évszázad tapasztalati jelennek meg ebben. Az előadás kritikai és közönségsiker, műsoron marad.

Macbeth (2019. március 13.) Stúdió

A szűkített szereposztású előadás Gáspár Ildikó rendezésében került színpadra a Stúdióban. Négy színész alakítja a darab összes szerepét, mégpedig két, egymástól távoli generáció képviselői: Pogány Judit és Fodor Tamás m.v., illetve Takács Nóra Diána és Borsi Balogh Máté e.h., a Színművészeti Egyetem végzős hallgatója. A színészek játéka az együttes közlésre és szólamaikra egyaránt figyelő vonósnegyes tagjainak elmélyültségére emlékeztet, koncentráltóságuk, a mű váltakozó stílárís igényeit kibontó játékoságuk eredeti, sokszínű fényébe helyezi a „sötét, skót” darabot, a balladai mélységből a mába hajlítva a hatalom akarásának szenvedélyét. A címszerepben (és több más alakban) mutatott játéka nem hagyott kétséget afelől, hogy Borsi Balogh Máténak helye van az Örkényben: a 2019-20 évadtól társulati tagnak szerződtettem.

A mélyben (Éjjeli menedékhely) (2019. április 13.) Nagyszínpad

A sokat játszott darab túlélte az elmúlt bő száz év stíluskorszakait. Játszották már kis- és nagyrealista módon, szimbolistán és exszpresszíve, játszották tragédiának és komédiának. Ascher előadása mellőzi a kliséket, a már látottat, a reménytelenség mögött látszik a groteszk, a megváltásban való hit reménytelensége. Nem szociológiai leletet kapunk, hanem színházat; a szereplők kapcsolatait átszövő és meghatározó szerves életet. Felróják páran az előadás hibájának – én tudatos, mellbevágó szándéknak látom –, hogy mintha ezen a hajléktalanszállón lenni nem lenne tragédia. Igen, így is lehet élni, a beletörődés ábrázolása nem véletlen, hanem az emberi természet sötét zugainak ismeretéből fakad.

Ez elmúlt négy évadunk szakmai munkájának rövid krónikája.

HOSSZABB TÁVÚ MŰVÉSZI KONCEPCIÓ, SZAKMAI ELKÉPZELÉSEK

JELES KLASSZIKUS ÉS KORTÁRS SZÍNPADI IRODALMI MŰVEK BEMUTATÁSA A MŰFAJI SOKSZÍNŰSÉG ÉS A TÁRSULATI MUNKA MŰVÉSZSZÍNHÁZI IGÉNYÉVEL

KORTÁRS MAGYAR SZERZŐK MŰVEINEK SZÍNPADRA SEGÍTÉSE

E három fejezetet az alábbiakban egyben fejtem ki, mert tartalmukban szorosan összefüggenek.

Két alapfeladat

Pályázataimban – amelyek a jövőről szólnak – részletesen foglalkozom a múlttal is, mert munkánk nem kezdés, hanem folytatás, későbbi irányából kihagyhatatlan az előzmény, ennek minden előnyével és veszélyével. Előnye az elért eredmények megléte, veszélye azok repetálása. Ha röviden kellene megfogalmazni a következő öt év művészi céljait, annyit mondanék: feladatunk az ismétlés elkerülése.

Ha nem a jelenidőben gyökerezik stílusunk, hangunk, szövegválasztásunk, problematikánk, játékmódunk, szereposztásunk, dramaturgiánk, színházi zenénk, színpadi tereink és így tovább, akkor először unalmasok, végül színházi értelemben halottak leszünk. Mindehhez elég egy-egy igazgatói ciklus, pár év. Igen ám, de nincs veszélyesebb és undokabb, mint a trend, a divat, a „mindenáron másképp” kergetése. Ebben az ellentmondásban egyedül az ad biztonságot és önazonosságot, ha önmagunkban és művészi munkánkban eleget kételkedünk: ami fennmarad, az megbízható.

Kételkedés nélkül nem vehetünk evidensnek semmit. Saját magunkat sem, meggyőződéseinket, rögzült hajlamainkat sem. Márpedig ötven fölött egyre többször gondoljuk, hogy „ez így van, és nem másképp”. Lehet, hogy véleményünkben sokszor igazunk van, de akkor is provokálni kell magunkat, kételkedni abban, aki egyetért velünk, és érdeklődni az iránt, aki nem. Figyelni kell, ez a feladat: nem szokni meg semmit. Ha ezeket a processzusokat véleményünk kiállja, támaszkodhatunk rá.

Ez tehát az egyik alapfeladat: a **saját magunkon végzendő munka**.

A másik alapvető feladat, ami a megrekedéstől megóvhat, **a fiatalok bevonása**. Ők tartják a színházi műhelyt a jelenidő sodrában, és miközben helyzetet nyújtunk számunkra (ami nem adomány, amiért nem jár hála, hanem természetes és szükséges), ugyanannyit tanulunk tőlük, mint ők tőlünk. Rajtuk keresztül is konokul arra kell törekedni, hogy megértsük a világot, amiben -, és a helyet, ahol élünk: a kort, amely a miénk. A színház a jelenben történik, és a jelenről beszél – akármit játszik is, régit vagy újat.

Ám a „jelen” természeténél fogva ismeretlen, nagyon észnél kell lenni, ha legalább részben át akarjuk látni természetét.

Néhány kérdés: Képesek vagyunk-e a közélet háttérzaja mögött észlelni azokat a finomabb jeleket, amelyeket csak utólag könnyű meglátni, ám a művészetnek a jelenben kell megfogalmazni őket?

Nem lehetséges, hogy a tulajdonképpen fontosabb dolgokat eltakarják előlünk társadalmi viszonyaink indulatai? Öt évvel ezelőtt még nem volt ennyire szélsőséges a művészet feladatáról alkotott képzetek különbsége sem.

Alapkérdés, hogy mi, színházi alkotók, illúziókban élünk-e vagy a valóságban. Képesek vagyunk-e felismerni, hogy mi is az, ami éppen zajlik? Képesek vagyunk-e megérteni, hogy ábrázolásunk tárgya, az ember, miféle konfliktusokban áll, hol vannak a valódi csomópontok létezésében, érzelmeiben, gondolkodásában, cselekedeteiben: világba vetettségében? És, ha azt hisszük, hogy tudjuk mindezt, képesek vagyunk-e megtartani kíváncsiságunkat, nyitottságunkat, vagyis kételkedésünket abban, hogy jól tudjuk-e?

Van-e érzékünk a valódi konfliktusok észleléséhez és bátorságunk az azokra történő reagálásra? Feladatunknak tekintjük-e, hogy kényes, mozgásban lévő folyamatokra kérdezzünk rá, vagy csak a már tudottat elemezve hozunk létre előadásokat?

Hajlandóak és képesek vagyunk-e darabválasztásainkban, értelmezéseinkben, az ábrázolásban az emberi egzisztencia szélsőségességéig is elmerészkedni, odáig, ahol azt találjuk, ami „nem szép”?

Aztán: jelenünk a globális fogyasztás kora, ahol a kommersz kultúra energiája áramlik. Hatása gyakorlatilag ellenállhatatlan, a kereskedelmi ízlés minden rostunkba felszivárog. Nem romlunk-e el, anélkül, hogy észrevennénk?

És képesek vagyunk-e úgy venni komolyan magunkat és a dolgunkat, hogy közben nem veszítjük el humorunkat?

Gondolkodásunk végpontját pedig, sajnos, úgyis tehetségünk határai jelölik: nem tudunk jobb előadásokat csinálni annál, mint amilyeneket tudunk. Némi vigasz, hogy rosszabbakat sem.

Kudarcaink éppoly fontosak, mint sikereink; megismert zsákutcába nem fordulunk többé, de megpróbáljuk megragadni, és fejleszteni azt, ami jó.

Az Örkény Színház szakmai feladatáról

Műfaji korlátot a színház nem állít maga elé, ám az Örkény továbbra is prózai drámaszínház, egy nagyszerű színházi hagyományokkal rendelkező városban. Támaszkodik erre a hagyományra, játékmódot és műsorrendet is értve ezalatt, emellett kíváncsi az újra, nyitott a kísérletezésre, ami nem az avantgárd laboratórium jellegű működését jelenti, hanem sokféle eredmény kombinációját, magas minőségigényt, ami a szövegválasztást, az elemzést, a rendezést, a formanyelvet, a színjátszást illeti:

- színpadunkon zenés és esetlegesen mozgásszínházi előadások csak indokolt esetben jelennek meg,
- az éves bemutatós szám immár, a Stúdióval együtt, 5-8 amelyek között legalább egy kortárs, és legalább egy magyar mű, illetve ciklusonként
- legalább egy gyerekszínházi előadás, vagy gyerekeknek szóló művészeti sorozat szerepel.

Célunk továbbra is

- a jelenkor szellemi kérdéseire irányuló elemző figyelem és
- élénk reagálás,
- a színpadi munka minőségének folyamatos fejlesztése,
- a hagyományos színpadi fogalmazásmódok mélységi bejárása,
- az újak megértése,
- a kialakult közönségbázis megtartása és szélesítése,
- a kortárs irodalom serkentése,
- a nemzetközi szakmai kapcsolatok szélesítése.

Az aktualitásról

Érdeemes körüljárni, hogy ez mit is jelent. Mert nem egyfélé. Egyik elsődleges eleme, hogy tapasztalataink – és megérzéseink – szerint mire és mennyire fogékony a néző. Ezek dinamikusan változó mezők, időről időre előkerülnek, átalakulnak, visszahúzódnak. Állapotok jönnek-mennek; kíváncsiságok, érzéketlenségek. Mástól félnek, mást remélnek, másra gondolnak sokat, és így tovább. Néha arról is szó van, hogy jó-e bemenni egy színházba, hogy jó vagy éppen rossz együtt lenni másokkal.

Ezzel egyenértékű, hogy rendezőink miről akarnak beszélni. Nem a lírai költők szabadon választott mondanivalója ez, hiszen a társadalmi megrendeléssel, a színházi repertoár számos igényével a rendező is tisztában van, ám ha több mű felel meg ezeknek, azt fogom műsorra tűzni, amelyikhez a rendezőt több személyes kapcsolat, vonzalom, érdeklődés fűzi, mert így nagyobb az esély arra, hogy ihletett előadás születik.

Az aktualitás fogalmát egyébként manapság leginkább közéleti, illetve politikai aktualításra szokás érteni. Természetes, erről is szó van, a közéleti aktualitás terén elsődleges súllyal esik latba, hogy milyen a reflektáltság minősége és erkölcse – röviden az ízlése.

A színházi aktualitás fogalomkörébe esik az is, hogy egy színpadi vállalkozásban mennyi esély van stiláris vagy színészpályákat meghatározó újdonságra.

Kulcstényező a kioszthatóság, számít, hogy milyen a szöveg nyelvi frissessége és rétegzettség, hol játszották utoljára, mikor és miért, mi a darab viszonya az előző bemutatóinkhoz.

Kérdés továbbá, elsősorban a nagyszínpadon, hogy eladhatónak érezzük-e a majdani produkciót. Ennek a másik oldala, hogy futja-e a tervezett produkcióra: megesik, hogy valamit azért nem forszírozunk, mert túl drága lenne. Ez általában zenés produkciókról történő lemondást jelent.

A darabválasztásról

Az előbbiekből következik, hogy egy címre mikor mondok igent. Nemet pedig akkor mondok egy-egy gondolatra, ha az az előbbi kritériumok valamelyikének nem felel meg. Sokkal több darabot vetek el, vetünk el közösen, mint amennyit bemutatunk. Öt-nyolc bemutatónk van, rengeteg cím merül fel. Mint az aranymosás: ami fennmarad néhány kör után is, azt is átnézzük még számtalanszor. A darabválasztás egyik állandó eleme, hogy milyen társadalmi szerepet vállalt az Örkeny. Épületünk két dologra alkalmas: vagy ilyen, mint most, vagy egy kis szórakoztató hely. Mást nemigen tud a ház. Amikor

választhattunk, mi az első mellett döntöttünk; ez volt az épület régi, eredeti funkciója is a háború előtt. Ezt várja tőlünk a néző, a fenntartó – és mi is ezt várjuk el magunktól. Ezzel lemondunk a színpadi irodalom feléről: a bulvárról, és a zenésekről is, sajnos, szinte mindről. Kisebb apparátusú zenés produkciók még beférnek, de ha sok zenész van, ebben a kis térben nem tudunk egészséges hangzásképet létrehozni. Az is szempont, hogy mi egy-egy darab viszonya a korábbi bemutatóinkhoz. Dramaturgiánk ma már erősen pásztáz Európa-szerte, leadnak évi ötven-hatvan dramaturgi jelentést a kortárs szövegekről, ott a magyar kortárs szcéna, az adaptációk esélye, a talált szövegek – és persze maga a drámairodalom.

Az évadtervezésről

Vannak filmek a Nap mágneses tereiről, hurkokról, sokszáz színes ív, egymásba hatva, egymást keresztezve. Egyik hosszan fennmarad, másik felível és kilobban, minden eleme mozog. Valahogy így nézne ki, ha csinálnánk egy animációt az évadtervezésről, csak bonyolultabb lenne; több a tömegközpont. Az egyik állandó a bemutatószám, a másik az, hogy legyen kortárs, legyen klasszikus, legyen ismert és ismeretlen, hogy érezzük azt, hogy a szöveg kapcsolatban van a jelennel, hogy legyen magyar és nem magyar. Ezek terek, ahonnan válogatunk. Ugyanilyen a műfaji egyensúly, hogy legyen komédia és nem komédia, nemcsak a jegyeladás, hanem a társulat egészséges terhelése miatt is. Íveket rajzol az is, hogy mi van a többi színházban; ne játsszuk ugyanazt, ne hasonlítsunk.

Ide tartozik előadásaink műsorról történő levételének tervezése is. Már az is összetett kérdés, hogy mi legyen azzal az előadással, amit kevesen néznek: nem egyszer áll elő, hogy az előadás nem csak nekünk fontos, hanem objektíve jó is, mégsem kíváncsiak rá teltháznyian. A bevételi szempont nem mindig elsődleges, de általában azért azt az előadást, ami nem termeli meg saját költségeit -amelyek nálunk a színészgázsik miatt magasak- levesszük műsorról. Ám legtöbbször az a helyzet, hogy az előadás menne még, de kell a hely az újaknak. Ilyenkor én döntök, és itt nem lehet nem okozni másoknak fájdalmat: csak a legtapasztaltabb színész vagy rendező tudja úgy elengedni az előadásait, hogy ne sajogjon, nem véletlenül hívjuk az utolsó előadást darabtemetésnek.

Végül, de első sorban, kiemelten fontos mezőket rajzol a társulat igénye is: kinek mit kellene játszania ahhoz, hogy ne a már ismert felületeit koptassa, hanem újakat találjon. Vegyük észre, érezzük meg, ha változnak, de ne buktassuk meg őket azzal, hogy olyasmit találunk ki, ami nem nekik való. Színészeink ránk bízott, különös értékek -úgy értem, maguk bízták ránk magukat- és a színházigazgatáshoz hozzátartozik, hogy ezekkel az értékekkel jól gazdálkodjunk.

A darabválasztás és évadtervezés a legszebb és legfontosabb folyamat, az igazgatás közepe.

A színház hangjáról

Mára összeért, és megfogalmazhatóvá lett valami, amit **saját hangnak** nevezhetek. Az önelemzés síkos terep, mégis: egy, a realista tradícióból induló, de attól egyértelműen ellépő, hol groteszk, hol abszurd, hol szürreális színpadi hang ez, amelyben tapinthatóan összeműködik, együtt hat a színházépület sajátos tere, a társulat készségei és a rendezők fogalmazásmódja. Hol finom, hol direktebb eltartás, egyszer szemérmes, másszor határozott irónia jellemzi előadásainkat, amelyek kivétel nélkül erősen számítanak a néző játékkedvére, szellemi aktivitására. Ez a belső, nézői munka az Örkény nézőterén általában erős: összefüggésben azzal, hogy terünk ügyetlen, kicsi, nem képes szcenikai varázslatokra, ezért sokat bízunk a nézőre, mindig számítunk fantáziájára.

Nem véletlen, hogy ez a gondolkodás rokon színházunk névadójának szellemével.

A 2019/2020-as évad

Megvalósítását elkezdtek már, szeptemberi bemutatónk próbái áprilisban kezdődtek, ám pályázatom benyújtásának pillanatában mind a nyolc bemutatónk előttünk van még.

NAGYSZÍNPAD

Kertész utcai Shaxpeare-mosó

rendező: Bodó Viktor

bemutató: 2019. szeptember 28.

A Rómeó és Júlia átirata, a cselekmény vázát megtartva, eseményeit és konfliktusainak tartalmát a mába, a hetedik kerületbe helyezve. A klasszikusok jelenbe adaptálása ismert gesztus, a kötelező olvasmányként is megkerülhetetlen alaplínia új fekvését Závada Péter átirata és a Társulat improvizációi alapján keressük.

Térey János: Lót –Szodomában kövérebb a fű

rendező: Kovalik Balázs

bemutató: 2019. december 20.

Ez év tavaszán hunyt el szerzői ereje teljében Térey János. Utolsó színpadi művét Kovalik Balázs ötletéből, számunkra írta. Drámai módon, halála után derült ki, hogy a munkát befejezte. Meggyőződéssel léptem hátra rendezőként, hogy Kovalik, aki szabaddá tette magát külföldi tanszékvezetői és rendezési működésétől, a magyar ősbemutatót színre vihesse.

Birinszkij: Zűrzavar 2042 (Bolondok tánca)

rendező: Polgár Csaba

bemutató: 2020. március 21.

E komédia, a Gogoli orosz groteszk hagyományban gyökerező közéleti abszurd, amely Budapesten még nem szerepelt, Bánki Gergely átigazításában kerül színre.

Kleist: Hermann csatája

rendező: Tarnóczi Jakab

bemutató: 2020. május 23.

A ritkán játszott német klasszikus újrafelfedezésére készülünk. Konfliktusaink korszerűsége, alakjainak színszerűsége, plaszticitása sarkall erre.

STÚDIÓ:

Kosztolányi Dezső: Édes Anna

rendező: Szenteczki Zita

bemutató: 2019. október 3.

Bíró Bence új dramatizációja a sokat játszott alapmű új, de legalábbis rejtőzködőbb rétegeinek láthatóvá tételére, megérezéltetésére törekszik.

Sartre: A legyek

rendező: Hegymegi Máté

bemutató: 2019. december 19.

Ez az Elektra: A francia egzisztencialista szemével. Hegymegi Máté meghívásával régi, kölcsönös vágyunk teljesül. Fontos, hogy a színpadi mozgás kifejezőerejét eredeti jogaiba helyező iskola, amelynek Hegymegi egyik kiváló művelője, több teret kapjon az Örkenyben is.

Racine: Oresztész szereti Hermionét, aki szereti Pürrhoszt, aki szereti Andromakhét, aki szereti Hektórt, aki halott (Andromakhé)

rendező: Gáspár Ildikó, bemutató: 2020. március 20.

Racine, budapesti színpadon: ritkaság. Másodlagos célunk, hogy kiderüljön: ez sajnálatos. Elsődleges célunk egy jó, az emberi egzisztencia mélységeit bevilágító előadás

'84

George Orwell 1984 című regénye alapján írta: Mikó Csaba

rendező: Widder Kristóf

A klasszikus disztópia három szereplős változata alakjainak belső mozgására, pszichológiai történéseire fókuszál.

(Az évad bemutatóinak szereposztása a mellékletben található.)

Nyolc bemutató. Magas szám: nem is ígérem, hogy minden évben hozni fogjuk. Öt és nyolc között fog ingadozni bemutatószámunk, ahol az alacsonyabb szám mindig valamiféle lemondást jelent majd: ambíciónk lenne elég, de féltő, hogy fizikailag a nyolc bemutató túlfeszítheti teherbíró képességünket. Ebben az évadban kiderül.

Évadunkban tehát színre kerül egy sokat játszott Shakespeare mű kortárs átírata, egy sokat játszott huszadik századi klasszikus magyar regény új dramatizációja, egy magyar kortárs ősbemutató, egy antik görög klasszikus ritkán játszott, francia egzisztencialista verziója, egy Budapesten még nem játszott huszadik század eleji orosz komédia átírata, egy ritkán játszott francia klasszikus, egy ritkán játszott német klasszikus, valamint egy ismert huszadik századi angol regény új átírata.

Későbbi évadaink konkrét darabcímeit nem aktuális megadnom, de a műsor alaprajza, konstrukciója nem fog eltérni eddigi repertoárunkétól. Annyit tudhatunk, hogy Brecht és Bulgakov egy-egy műve bizonyosan műsorra kerül, mert a 2020-21-es, illetve a rá következő évadban én magam is rendezni fogok, és e szerzőkkel tervezek foglalkozni.

A szövegekről

Látható, hogy nagy hangsúlyt fektetünk szövegeink irodalmi minőségére. Ez nem pusztán a válogatásban jelenik meg, hanem a szövegek kezelésében, frissítésében, újrafordításában, alkalmanként átiratok készítésében, a színpadi irodalom karban és

korban tartásában is. Kiindulásunk, hogy minden szöveg kortárs volt egyszer, verzióinkkal azt a hatás-frissességet keressük, amiben bemutatásukkor szerzőjük gondolkodott. Ez természetesen vonatkozik a szövegek kvalitásának tiszteletére is: költői és klasszikus szöveget azok minőségéhez felnőni képes fordító készítsen.

RENDEZŐINK

Akikkel a jelenben dolgozunk, illetve akikre a jövő években számítok:

A társulat tagjaként

Gáspár Ildikó,

Polgár Csaba,

Mácsai Pál,

vendégként a másodévenként rendező

Ascher Tamás és

Mohácsi János.

Visszatérő fiatal vendégrendezőnk

Szenteczki Zita,

Widder Kristóf.

Hegymegi Máté és

Tarnóczy Jakab először dolgoznak nálunk.

Rajtuk kívül is több rendezőre számítok. E körben most

Kovalik Balázst említem, aki időről időre dolgozik színházunkban.

A fiatal rendezőkről

Látható, hogy 2019/2020-as évadunkban négy rendező negyvenéves, négy pedig harminc alatti. Ez szándékos, és ezt az arányt – természetesen a magam generációjának ki nem hagyásával – egészségesnek tartom a jövő évadokra nézve is.

A jövő színházára vagyok kíváncsi, annak szeretnék egyre nagyobb teret adni, és azt találkoztatni a mi társulatunk tudásával. Fiatal rendezőink is maguk választanak darabot. Vannak címek, amelyekre nemet mondok, de nincs kényszer, hogy „vagy ezt, vagy semmit”. Nem mintha ördögtől való lenne, hogy a színház javasol darabot – ez is létező szakmai helyzet –, de engem inkább az érdekel, ha hívok valakit, hogy neki mi jut eszébe rólunk, nem az, hogy nekünk mi jut eszünkbe róla.

A TÁRSULAT

Az Örkény Színház legfőbb értéke. Ide tartozni feladatot jelent, és művészeink ezt komolyan is veszik. Nem pusztán arról van szó, hogy valamivel többet próbálunk a szokásosnál, vagy hogy bemutatóink után megbeszéléssel vagy javító próbával tovább dolgozunk előadásainkon, hanem arról, hogy a tagok nincsenek „békén hagyva”: folyamatos a törekvésünk arra, hogy színészetük újabb és újabb felületeit találják meg, és arra, hogy ne koptassák túl a régieket. Az ilyen processzus a színész számára egyrészt kényelmetlen, mert érett művészeket is arra kényszerít, hogy új terepekre merészkedjenek, másrészt nélkülözhetetlen, mert megóv a megrekedéstől, vagyis a modorosságtól.

Ezt a gyakorlatot visszaigazolja, hogy társulatunkban kevés a mozgás, tizenöt év alatt mindössze öt színész szerződött el tőlünk – ketten harminc év alattiak, akik az Örkény munkáját, látókörét nem érezték elég korszerűnek, ezért máshol vélték megtalálni szakmai útjukat, hárman pedig nem voltak megelégedve azzal, ahogyan mi láttuk őket, vagyis a szerepekkel, amelyeket játszottak.

A társulat fejlesztése

Elsődleges és érzékeny kérdés. Nem az a kényes felület, hogy időről időre szükség van, szükség lesz pályakezdők szerződtetésére – hiszen a szerepkörök biológiája ezt megkerülhetetlenné teszi –, hanem az, hogy a szereplehetőségeiket elvesztő, idősödő kollégák -pályánk természeténél fogva első sorban színésznők- társulati jelenléte érzelmi és egzisztenciális oldalról is különös figyelmet igényel. Ezt az Örkény Színházban egyfelől egyszerűsíti az a körülmény, hogy művészeink nem alkalmazottak, hanem szerepszerződéses jogviszonyban állnak a Kft.-vel. Aki éppen nem dolgozik, annak a jelenléte tehát nem is jelent a színháznak anyagi kötelezettséget. Másfelől viszont nagyon is megnehezíti ugyanez a körülmény, hiszen a társulati tagság nem elsősorban pénzügyi viszony, hanem elköteleződés, felelősség egymás tehetsége és élete iránt. Magára hagyni tehát valakit, mert életkora okán kevesebb szerepe van, helytelen, illetve megengedhetetlen. Ennek az előbb-utóbb élesedő helyzetnek a kezelését komolyan kell venni, és ki kell dolgozni a következő években.

Nagyszerű lenne, ha a társulat készségeit időről időre tréningekkel fejleszthetnénk (néhány színház, például a Katona, korábban szervezett ilyet), ám ez az álmok körébe tartozik. Egyrészt azért, mert nincs a hagyományban, másrészt azért, mert fennmaradó idejünkben színészeink pénzt keresnek. Ám hasznos lenne, nem kétséges. Abból a néhány délutánból is látszik, amit színészeink improvizációs tréninggel töltöttek az elmúlt

években, hogy mennyit számít minden, a napi rutinon túli szakmai képzés, kitekintés. Mi, magyar színészek, be vagyunk zárva saját köreinkbe, pedig nyitni kellene ezen: legalább külföldi előadások megtekintését lehetővé tevő pályázatokkal, ösztöndíjrendszerekkel. Ezek létrehozását szintén kezdeményezni tervezem.

Társulatunk tagjai a 2019/2020. évadban

Bíró Kriszta	Borsi-Balogh Máté
Csákányi Eszter	Csuja Imre
Für Anikó	Dóra Béla
Hámori Gabriella	Epres Attila
Kerekes Éva	Ficza István
Kókai Tünde	Gálffi László
Pogány Judit	Jéger Zsombor
Takács Nóra Diána	Mácsai Pál
Tenki Réka	Máthé Zsolt
Zsigmond Emőke	Nagy Zsolt
	Novkov Máté
	Patkós Márton
	Polgár Csaba
	Vajda Milán
	Znamenák István

Nem csak a színészek jelenléte, művészi alkotóereje működteti az alkotófolyamatokat, az előadást és a színházat magát. A szoroson vett művészeti alkotóközösség -tehát a társulat -tagjaként említem **Gáspár Ildikót**, akinek gondolkodása, szakmai optikája és tudása meghatározó. Korábban első sorban szövegeink gondozása terén, és ezzel összefüggésben számos előadásunk dramaturgjaként volt szigorú és megbízható kontroll, ma már rendezőként vesz részt munkánkban. Társulati tag **Ari-Nagy Barbara** dramaturg, akivel évek óta eredményesen dolgozunk együtt, és akinek ízlésére, szakmai biztonságára mindannyian támaszkodhatunk. Ekként társulati tag 2018-tól **Gábor Sára**

dramaturg is, aki tavaly végzett a Színház és Filmművészeti egyetemen, és első színházi évadának végén elnyerte a POSZT szakmai zsűrijétől a legjobb dramaturgi munka díját, Secondhand produkciónkban végzett munkájáért.

Ők, illetve a mindenkori vendégdramaturgok a gazdái **műsorfüzeteinknek**. Természetesen társulati tagként említem **Kákonyi Árpád** zenei vezetőnket, aki nem csak minden műfajban otthonos zeneszerzőként, zongoristaként vagy korrepetitorként nélkülözhetetlen, hanem színészként is akadály nélkül épül a többiek közé, ha az előadás azt kívánja. Ízlésével és személyiségével egyik legfontosabb, meghatározó alkotótársunkká vált. Társulati tagként említem továbbá **Neudold Júliát**, az ÖrkenyKöz program vezetőjét, akinek tevékenységét másik fejezetben részletezem.

Noha de jure nem társulati tag, itt érzem illőnek **Izsák Lili** tervezőt megemlíteni, aki olyan szorosán kötődik az Örkeny Színházhoz, hogy legtöbbször több produkcióban is közreműködik egy-egy évadban; ízlése, látásmódja meghatározó.

Művészeti tanácsunk öt tagú, és nem csak a repertoár kialakításának folyamatát viszi, hanem a művészeti stratégiai jellegű döntéseket is megvitatjuk, egyeztetjük, szinte minden alkalommal közösen hozzuk meg.

Tagjai Mácsai Pál, Gáspár Ildikó, Ari Nagy Barbara, Polgár Csaba, Gábor Sára.

REPERTOÁRUNK A 2019/2020 ÉVADBAN

(Új bemutatók nélkül)

Nagyszínpad

A hattyú

A mélyben (Éjjeli menedékhely)

A Sötétben Látó Tündér

Anyám tyúkjá 1.

Anyám tyúkjá 2.

Az ügynök halála

Azt meséld el, Pista!

Csoda és Kósza

Hamlet

József és testvérei

Két néni, ha megindul (Előcsarnok)

Macskajáték

Patika

Secondhand - *szovjetűdök*

Tartuffe

Tóték

Stúdió

A Dohány utcai seriff

A lélek legszebb éjszakája

Az üvegbúra

Diggerdrájer

Hit, szeretet, remény

Macbeth

Pedig én jó anya voltam

Pionírszív

A STÚDIÓRÓL

Előző pályázatomhoz képest alapvető, nagyszerű fordulat, hogy létrejött, és állandó játszóhellyé vált stúdiószínpadunk az Asbóth utca 22. alatt. Repertoárunk kiteljesedhetett, színészi és rendezői pályák indulhatnak el, új színpadi fogalmazásmódok jelenhettek meg az Örkényben. A Stúdió működtetését a jövőben is elsődlegesnek tartjuk, bemutatószámunkat fele-fele arányban tervezem megosztani a nagy- és kisszínpad között.

Két megjegyzést kell fűznöm az örömhírhez.

Az egyik, hogy a terem a VII. kerület tulajdona, akikkel viszonyunk kiváló, és akik nagyvonalúan, tíz évre szóló szerződéssel ingyenesen rendelkezésünkre bocsátották azt. Ám ebből az következik, hogy a terem – használhatjuk bár – nem a miénk, így a szükséges renoválás, karbantartás és fejlesztés forrásai nem láthatóak, hiszen a Főváros nem tud más tulajdonára költeni, és viszont: a kerület sem költhet egy fővárosi intézményre. Így aztán mi magunk toldozgatunk-foldozgatunk, ez azonban roppant kevés, hiszen a terem a Budapesti Kamaraszínház megszűnésekor világvégi állapotban maradt ránk.

A másik, hogy Stúdióelőadásaink létrehozására nincs célzott forrásunk, így anyagi lehetőségeinket működtetése komolyan megfeszíti.

Ezért örülök különösen annak, hogy a Fenntartó e pályázat kiírásában célként jelölte meg a *„stúdiószínházi játszás feltételrendszerének kialakításával együtt a játszóhelyek profiljához igazodó színházi játszási rend, művészeti arculat kialakítását”*, ezért bízom abban, hogy a Stúdió működtetése támogatásunkban is megjelenik majd.

A STÚDIÓ MŰVÉSZI ARCULATA

Amennyiben pályázatommal elnyerem az Örkény István Színház ügyvezető igazgatói pozícióját, **az Örkény Stúdió programjának művészeti vezetésével 2020. január 1-től Polgár Csabát tervezem megbízni.** Ügyvezető igazgatóként természetesen felelős maradok ottani munkánk minden aspektusáért, a művészeti arculat kialakítását azonban helyesnek, sőt, inkább szükségszerűnek tartom delegálni annak a kollégánknak, aki látásmódjával, szakmai tapasztalataival, eddigi kül- és belföldi munkáinak esztétikájával, eredményeivel társulatunkban legszorosabban kapcsolódik a színházzsakai kísérletek világához, és akinek több műfajban bizonyított rendezői tudása garancia arra, hogy az Örkény kis játszóhelyének programja elérje azt a színvonalat, amelyet a közönség, a fenntartó és mi magunk elvárunk magunktól. Fontos eleme döntésemnek az is, hogy a negyvenedik éve felé közelítő színészrendező -aki társulatunk bizalmát is élvezi-, vezetői, felelős döntési gyakorlatot szerezzen, mert generációja hamarosan belép a színházvezetők körébe.

A stúdiószínpad szakmai funkciója jól körülírható, és mással nem helyettesíthető. A stúdiószínpad a szó eredeti, “studiosus” értelmében az **érdeklődés, a tudásvágy, a tanulás** terepe – azzal, hogy az új ismeretet színházi előadások létrehozásán keresztül keresi. Ám miközben tehát kísérletez, a munkának működő eredményt kell hoznia. Nem laboratóriumszínház vagyunk, nem készülhetünk arra, hogy két hónap munka után abbahagyjuk: “ez most nem sikerült, induljunk másfelé”. Ezért a Stúdió repertoárjának kialakítása legalább annyi szempontból hasonlít a nagyszínpadéra, mint amennyiben különbözik. Mi tehát a különbség?

A Stúdióban bemutatott szövegek jellege, a nagyobb formanyelvi szabadság esélye, és a játékmód.

A stúdió a színház általánosan használt terénél kisebb, feltétlenül szabad térkezelésű játszóhely. A színjátszás XX. századi fejlődése során – előbb a film, aztán a televízió megjelenésével – egy markánsan új elemet kapott évezredek óta örökölt játékmódjai mellé: a közelképet. A néző intim érzékelési terébe hozott színjáték nem csak a színészen épít ki olyan játékmódokat, amelyek a kifejezést finom, belső mozgásokká transzponálják, hanem a nézőben is felkelti az igényt, hogy a nagyszínházakban elengedhetetlen gesztusokat – emelt beszédhang, tágabb mimika, plasztikus mozgás – mellőző, csak a jelenlét sűrűségével ható színészi játék élményét is tapasztalja a színházban. Ez csak apró terekben lehetséges, és mert a közelség a megszokottól eltérő gesztusrendszereket kíván, a színész személyiségének olyan rétegeit érhetjük el, amelyeket másképp nem.

Egy kulturális közintézmény felelősségi körébe tartozik az is, hogy saját hivatásának **utánpótlásáról** gondoskodjon, pályakezdeket készítse fel, nem csak színészeket vagy rendezőket, hanem szerzőket, tervezőket és így tovább. Ennek a folyamatnak is szükséges terepe a Stúdió, ahol a kisebb tér miatt a művészekre nehezedő pszichológiai terhelés kisebb, és az anyagi kockázat is kezelhetőbb.

Az utóbbi évtizedekben **a színpadi irodalom** is kifejezetten megkülönböztet kis és nagy helyszínre írott szövegeket. Nem a szereplők száma, hanem a téma, a hangneme, a közlendő utal szövegeket kis terekbe.

Ezzel összefüggésben is, és ettől függetlenül is, számos olyan **rendezői gondolat** van, amelyből csak stúdióban hozható létre előadás.

Társulatunk több tagja készül olyan **költészeti, irodalmi** előadóstre, amelyek jól illeszkedhetnek a Stúdió programjába. Ezeknek is teret kívánunk adni.

Mindezzel összefüggésben Stúdióink repertoárjának jellege adott, a bemutatószámot évadonként **2-4** között tervezem tartani.

A művészet mindig keresi az új formákat, és távolodik a már ismerttől. A „járta utat a járta utat el ne hagyj” a művészetben csak kivételes esetben érvényes. Talán akkor sem.

FÜGGETLENEK

Itt tartom fontosnak megemlíteni, hogy én magam is, színházunk is, elkötelezettek vagyunk a hazai független szcéna működése iránt, és az ott alkotó kollégák közül többen jelen vannak, jelen lesznek az Örkény Színház alkotófolyamataiban is. Idén két független előadás helyet talált ÖrkényKöz programunkban, a Stúdióban pedig harmadik éve van jelen független produkció. Ennél szorosabb kapcsolatot azonban nem tudunk kiépíteni, hiszen egyrészt saját műhelyünket kell működtetnünk, másrészt a független társulatok önazonosságának egyik pillére, hogy nem kőszínházi közegben, hanem éppen annak kötöttségeitől szabadon, sokszor annak esztétikájával vitatkozva dolgozzanak. Munkájuk eredményei hagyományosan visszahatnak a kőszínházi gondolkodásra. Meglétük érték, támogatásuk szakmánk érdeke, akár a Fővárostól függetlenül, akár a hasznos, és működését kiváló előadásokkal igazoló Staféta pályázat keretében, amelynek munkáját, mint bíráló bizottsági tag, ismerem, és amelynek további bővülését mindannyiunk számára hasznosnak tartanám.

A NÉVADÓ IRODALMI ÉS SZEMÉLYES EMLÉKEZETÉNEK FENNTARTÁSA

Színházunkat azért Örkény Istvánról neveztük el, mert hagyomány, hogy a színházak – kiemelkedő jelentőségű drámaírók iránti tiszteletük jeléül – felveszik a szerzők nevét. Örkény István a XX. század második felének nemcsak legtöbbet játszott magyar színpadi szerzője, hanem gondolkodása és dramaturgiai újításai is fordulatot hoztak a hazai színpadokon, és nemzetközi sikere is jelentős.

Mi ezzel együtt csak akkor állítunk színpadra Örkény-művet, ha annak jelenidejű okát látjuk: jelenleg 2 darabja van műsoron (Macskajáték, Tóték) és a repertoár része az életét saját szavaival bemutató „Azt meséld el Pista!” is. Távlati céljaink között két művének (Pisti a vérzivatarban, Kulcskeresők) színpadra állítása szerepel.

„Nézzünk bizakodva a jövőbe” című felolvasóestünk, ahol Egyperceseit adtuk elő, már nincs műsoron, mégis minden évben megtaláljuk az apropót, hogy előadhassuk.

A szerző emlékezetének fenntartását szolgálta az az ötletünk, hogy a Színház előtti árkádot úgynevezett „ránevezéssel” Örkény Istvánról neveztük el, amihez a kerület és a Főváros is csatlakozott, így születésének 100. évfordulóján megtarthattuk a névadó ceremóniát.

Legfontosabbnak a szerző szellemiségének hatását tartom, ami repertoárunk egészén nyomot hagy. Itt az alaposan megmunkált szövegre, az iróniára való képességre, a groteszk gondolkodás komolyan vételére, az üres ünnepélyesség kerülésére gondolok, és arra, hogy minden jó nevetésben jelen van a fájdalom, és minden tragédiában megjelenik az élet elviselhetőségének egyik legfontosabb eleme, a humor.

A MAGYAR KÖLTÉSZETI HAGYOMÁNY ÁPOLÁSA

Talán vannak korok, amikor ez nem színházi feladat. Ma az. Intenzíven romlik általános műveltségünk; olyan közmegegyezéses, korábban nélkülözhetetlen alapok tűnnek el közös tudásunk alól, amelyeknek megőrzését, legalább fontosságuk tudatának fenntartását, az irántuk való érdeklődés felkeltését feladatunknak tartom, egyszerűen azért, mert a színház általában – társulatunk konkrétan – alkalmas erre. Máig nyolc ilyen előadást vagy estet tűztünk műsorra, és a sorozatot a jövőben is folytatni fogjuk. Az Anyám tyúkjá 1. és 2. még közel sem nem futotta ki saját szériáját, ennek a sorozatnak a bővítését nem tervezem, ám színészeink egy-egy költőhöz vagy költészeti korszakhoz kötődő előadóestjeinek teret kívánok adni a stúdióban, valamint kiemelkedő jelentőségű szerzők évfordulóink alkalmi előadást is szervezünk.

A Költészet Napján minden évben nagyobb akciót tervezek megvalósítani, a **Marketing-**ről írott fejezetben olvashatók szerint.

GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGI BEMUTATÓK MŰSORON TARTÁSA

Két gyermekelőadásunkat (A Sötétben látó Tündér, Csoda és Kósza) műsoron tartjuk, mert az érdeklődés folyamatos irántuk. Színházunk műszaki adottságai miatt több, hétféle délelőttön műsorra tűzhető előadás nem fér repertoárunkba. Ezzel együtt újabb gyerek-bemutatót magam kívánok rendezni következő ciklusomban – ehhez azonban el kell majd búcsúznunk valamelyik meglévő előadásunktól.

Az ifjúsági bemutatók, illetve a színházi nevelés témaköre az ÖrkenyKöz programjába illeszkednek.

Összefoglalólag elmondható, hogy a hosszabb távú művészeti koncepció eddigi munkánk folytatása, törekedve a változó idő természetének megértésére, és ragaszkodva azokhoz az értékekhez, amelyek eddigi tevékenységünket meghatározták.

AZ ÖRKÉNYKÖZ MŰHELY¹

Komplex művészetközvetítő és közösségi program, színházi nevelés

1. Az ÖrkényKÖZ műhely szerepe és feladatai
2. Jelenlegi programkínálatunk
3. Az ÖrkényKÖZ munkatársai
4. Az ÖrkényKÖZ jövője

---

¹ E fejezetben felhasználtam Neudold Júlia *A kőszínház mint közösségi tér. Művészetközvetítés és kapcsolódás a városhoz.* című DLA értekezését, amely a Színház- és Filmművészeti Egyetem Doktori iskolájában készült.

1. A műhely szerepe és feladatai

Az Örkény Színházban 2012 óta, **idén nyolcadik éve működik a komplex művészetközvetítő és közösségi program**, amely a színházi repertoár előadásait egészíti ki, közösségi térként értelmezve az intézményt. Az ÖrkényKÖZ műhely programjait jelenleg **tízfős csapat tervezi**, vezeti és koordinálja, eddig **több mint 10. 000 emberrel kerültünk interakcióba**, és csak az elmúlt évadban **több mint 180 közösségi eseményt rendeztünk meg**.

A 2012-ben indult IRAM ifjúsági program először pedagógusoknak szóló ajánlatokkal egészült ki, majd az elmúlt két évadban az Örkény Stúdió és a volt Ericsson stúdió használatba vételének köszönhetően markánsan kibővült, és felnőtt programokkal kiegészülve már **ÖrkényKÖZ** néven működik.

Törekvésünk a **színházpedagógiai és részvételi színházi módszerek és irányzatok integrálása**. A programra módszertanilag a legnagyobb hatást a **német gyökerű színházpedagógia** gyakorolja, de az **angolszász módszertant**, a **magyar drámapedagógiai hagyományt** és **művészetpedagógiai módszereket** is alkalmazzuk foglalkozásainkon. A közösségi alkotófolyamatokban **improvizációs technikákkal** és **dokumentarista módszerekkel** is dolgozunk. Eredményesnek látjuk a különböző országokból és iskolákból érkező módszerekkel való kísérletezésünket, és továbbra is **célunk, hogy a színházpedagógia és a színház társadalmi felelősségvállalásának új útjait kutassuk a kőszínházi rendszerben**.

Az ÖrkényKÖZ műhely **színházunk szerves része**, tevékenységi körébe tartozik a **közönségnevelés** és a **színházi nevelés**, a színház művészeti értékeinek közvetítése, a közönség és a színház dolgozói közt **kommunikációs csatornák** építése, a **színház közösségi térként és fórumként működtetése**, valamint **e tevékenységek módszertani kutatása és bemutatása**.

Az ÖrkényKÖZ **kiemelten fontos része az ifjúsági és tanári programunk, az IRAM működtetése**. Ez a komplex színházi nevelési program elsődlegesen az **értő közönség nevelésével foglalkozik**, és a színházhoz kapcsolódó fiatal közösségnek kínál lehetőséget a szabadidő kulturális célú eltöltéséhez. Az Örkény Színház nagy hangsúlyt fektet arra, hogy részt vállaljon a fiatal korosztály **esztétikai nevelésében** és támogassa, kutassa a színházi befogadás folyamatait, vagyis „nézni tanítson”. Partnerként **együttműködünk a közoktatás iskoláival és pedagógusaival**. Az Örkény repertoárja kifejezetten alkalmas a

középiskolás korosztály megszólítására, a pedagógusok szervezésében érkező diákcsoportok az Örkény közönségének nagyon fontos rétegét alkotják.

Az ÖrkényKÖZ műhely **felnőtteknek is** rendez aktív részvételi lehetőséget kínáló közösségi programokat. Ezek egy része a próbafolyamatokhoz kapcsolódik, más részük a kész előadásokhoz – beavatják a színházi munkába a nézőket és az előadások fogadtatását térképezik fel, közös gondolkodásra invitálnak, így **hozzájárulnak ahhoz, hogy a színház feltérképezze saját hatását és megértse, megismerje a munkájával kapcsolatos nézői-társadalmi igényeket.**

A repertoárhoz kötődő programok mellett **közösségi alkotófolyamatokat** is megvalósítunk, melyek a **színház és a város** kapcsolatát építik. **Színházi fórumot kínálunk a város lakosainak**, a jelentkező résztvevőkkel drámajátékos módszerek és színházi eszközök segítségével dolgozunk, személyes történetekre és közös gondolkodásra építve.

Az Örkény színházpedagógiai és közösségi műhelye **módszertani rendezvények, rendszeres hospitálási és gyakorlonki lehetőségek** révén hozzájárul a szakterület fejlődéséhez, hazai és nemzetközi színházakkal és színházi nevelési társulatokkal működik együtt. A műhely vezető munkatársainak oktatási tevékenysége és doktori kutatásai a szakmai ismereteket fejlesztik.

2. Jelenlegi programkínálatunk

FLESS DIÁKCSOPORTOKNAK – FELKÉSZÍTŐ FOGLALKOZÁS FELDOLGOZÓ BESZÉLGETÉSSEL

A [FLESS foglalkozás](#) konkrét előadásokhoz kapcsolódik, fő célja a későbbi színházi élmény befogadásának támogatása, a ráhangolódás. A színházi játékokból és beszélgetésekből felépülő kétórás foglalkozások a személyes kapcsolódási pontokat és kontextust teremtenek az előadáshoz. Jelenlegi 11 előadásunkhoz kínálunk speciális felkészítő foglalkozást. Az előadások után közvetlenül az alkotókkal beszélgetünk. A színház gyerekelőadásaihoz is feldolgozó foglalkozásokat kínálunk. Foglalkozásaink ingyenesek, a színházlátogatáshoz a kísérő pedagógusnak vendégjegyet (50%), a csoportnak diákkedvezményt biztosítunk.

CSALÁDI ELŐADÁS PLUSZ

Gyerekelőadások után színpadbejárással egybekötött drámajátékos családi foglalkozásokat kínálunk.

SZÍNHÁZI SZABADISKOLA – KAPTÁR KÖZÖSSÉG

A közösség mintegy 150 aktív tagja egy vagy akár több évadon át részt vesz a színház életében. A heti rendszerességgel kínált KAPTÁR foglalkozások többfélék, rövidebb-hosszabb műhelymunkákból, workshopokból, tréningekből és a repertoárhoz kapcsolódó alkalmi programok sorozatából állnak.

ISZAP – INSPIRÁLÓ SZÍNHÁZI ALKOTÓPORTÁL

Az új bemutatókhoz kapcsolódó pályázatok művészeti alkotások létrehozására: fotó, videó, rajz, tárgy, képregény, novella, vers vagy egyéb műalkotás formájában.

TANÁRI ELŐADÁSAJÁNLÓK, TANÍTÁSI SEGÉDLETEK ÉS TANÁRI TRÉNINGEK:

Pedagógus munkatársunk segítségével az előadásokhoz tanítási segédleteket és háttéranyagokat állítunk össze, melyek letölthetők a színház honlapjáról. Pedagógusműhelyünkben módszertani tréningeket kínálunk.

<https://iram.orkenyszinhaz.hu/tanaroknak/>

INTERAKTÍV MŰSORFÜZET

Olvasnivaló, online tananyag és kvízzjátékok az előadásainkhoz kapcsolódóan.

<https://im.orkenyszinhaz.hu>

IMPROVIZÁLUNK ELŐADÁSOK UTÁN

Improvizáció a közönség aktív bevonásával előadások után, a Színház és a Momentán Társulat együttműködésében. Célunk a színészek és a rendező/dramaturg/fordító/ és meghívott szakértő közreműködésével improvizációk során kapcsolatot keresni az előadás és az élet tipikus helyzetei közt.

OLVASÓPRÓBA-DEMÓ

Beszélgetés a rendezővel, a látványtervezőkkel és a dramaturggal. Az érdeklődők megismerhetik a díszlet- és jelmezterveket, valamint azokat a dilemmákat, amelyekkel az alkotók a próbafolyamat előkészítése során, majd a színpadi munkában találkoznak.

ELŐSZOBA

Beszélgetéssorozat új bemutatóink és repertoáron lévő előadásaink kapcsán, kulturális és közéleti témák mentén.

KÖZJÁTÉK ÉS ELŐADÁS PLUSZ

Drámajáték és improvizációs gyakorlatok felnőtteknek színészeink közreműködésével. A 120 perces alkalmak közösségi élményt és a játék örömét kínálják, valamint lehetőséget kínálnak a közös gondolkodásra az adott alkalom témája mentén.

KÖZBEJÁRÁS

Színház- és várostörténeti séta a színpalak között. A résztvevők megismerik a Madách tér és a színház történetét, valamint a színházi üzem működésébe is bepillanthatnak kulisszajárás közben.

KÖZMŰHELY

A civil alkotóműhely színházi fórumot, workshopokat és közösségi alkotófolyamatokat kínál Budapest lakóinak a színház és a város kapcsolatát erősítve.

Az ÖrkényKÖZ hírlevelek és más online fórumokon keresztül tart kapcsolatot pedagógusokkal, diákokkal és a felnőtt közönséggel hozzájárulva a színház iránt elkötelezett, kritikus nézői közösség építéséhez.

3. Az ÖrkényKÖZ munkatársai

Neudold Júlia nyolcadik éve vezeti az IRAM programot és az ÖrkényKÖZ műhelyt. A Színművészeti Egyetemen színészként végzett. Ötödik évét ösztöndíjjal Berlinben töltötte, ahol több európai hírű társulat, így a Deutsches Theater és a Maxim Gorki Theater színházpedagógiai programját tanulmányozta, gyakorlatot szerezve a foglalkozások tervezésében és vezetésében. Emellett gyógypedagógiai és terméktervező mérnöki tanulmányokat folytatott. A színházunknál folyó munka vezetésén és koncipiálásán túl több hazai és nemzetközi konferencia résztvevője. Jelenleg fejezi be a Színház- és Filmművészeti egyetem Doktori Iskolájában DLA kutatását, értekezésének címe: *A kőszínház mint közösségi tér. Művészetközvetítés és kapcsolódás a városhoz*. Az egyetem drámainstruktor szakán tanít, a másodévesek osztályfőnöke.

Bethlenfalvy Ádám színész-drámatanár 2013 szeptemberében csatlakozott az IRAM csapatához. Az ELTE angol szakán végzett; az angliai Birmingham City University-n írta meg PhD munkáját, a drámapedagógia területén végezte kutatását, Magyarországon. Korábban többek között a Kerekasztal Színházi Nevelési Központnál, és két évig Angliában, a Big Brum Theatre in Education Companynál dolgozott. Számos egyetemen tanít, meghívott előadó a Színház- és Filmművészeti Egyetemen, egyetemi adjunktus a Károli Gáspár Református Egyetem Művészettudományi és Művészetpedagógiai Tanszékén.

Ugyancsak 2013-ban csatlakozott az IRAM-hoz **Hudáky Rita** középiskolai tanár. A Magyar tanárok Egyesületének választmányi tagja, konferenciák megszervezésében, elméleti és módszertani szakvélemények, állásfoglalások megfogalmazásában, módszertani szemináriumok tartásában, tanári módszertani táborok vezetésben vesz részt. Az IRAM programban foglalkozások tervezése és vezetése mellett az előadásokhoz kapcsolódó tanítási segédleteket ír, az Interaktív Műsorfüzet tartalmának és struktúrájának összeállítója, valamint a pedagógusoknak szóló módszertani rendezvényeink közreműködője.

Szabó-Székely Ármin 2014-től lett a műhely munkatársa, dramaturgként végzett a Színház- és Filmművészeti Egyetemen, ahol jelenleg a Doktori Iskola PhD hallgatója és meghívott előadó. Az IRAM program foglalkozásainak és beszélgetéseinek tervezése és vezetése mellett a KÖZMŰHELY részvételi színházi projektjeinek közreműködője.

Várady Zsuzsa dramaturgként és improvizációs színészként 2013 óta munkatársa az IRAM-nak. A forgatókönyvírásban és színházi alkotófolyamatokban is használható improvizációs technikákat tanít és kutat, a Színház- és Filmművészeti Egyetemen doktorált. 16 éve tagja a Momentán improvizációs társulatnak; az általuk kikísérletezett formák különböző módokon teszik lehetővé a közönség bevonását, aktív részvételét. Az ÖrkenyKÖZ műhelyben jelenleg az improvizációs technikák és programok szakértője.

További munkatársak Fodor Fanni és Török Tímea, akik a Színház- és Filmművészeti Egyetem drámainstruktor szakán végeztek, Bíró Kriszta a társulat színészeként kapcsolódik be rendszeresen a munkába, Szabó Júlia és Szakács Eszter a projektkoordinációért, a szervezésért és a műhely kommunikációjáért felel. Az ÖrkenyKÖZ szakmai munkatársai mellett a színház alkotóinak és dolgozóinak nagy része tevékenyen közreműködik a program működtetésében.

4. Az ÖrkényKÖZ jövője

Minden, az előbbieken ismertetett tevékenységünket folytatni és fejleszteni tervezzük.

A jelenleginél jóval szélesebb körű gyakorlati helyet és hospitálási lehetőséget tervezünk kialakítani a színházi nevelésben érintett egyetemek hallgatóinak. A Színház- és Filmművészeti Egyetem drámainstruktor hallgatóit színházi nevelési és közösségi projekteket megvalósításába vonjuk be.

Akkreditált tanári módszertani képzést tervezünk indítani, kifejezetten a közoktatásban dolgozó pedagógusok igényeire szabva a színházi nevelés és színházközvetítés területén.

Megvalósítjuk olyan kiváló független társulatok részvételi és színházi nevelési programjainak befogadását, amelyek az Örkény Színház fiatal és felnőtt közönségének kínálnak lehetőséget a színház fórumként és nevelési színtérként való megtapasztalására.

A műhelyben tervezzük **saját részvételi színházi projektek megvalósítását** is; a fiatal közönséget aktívan bevonó **színházi nevelési előadások** és **a résztvevők tapasztalataira és szereplésére építő, dokumentarista és közösségi munkamódszerekkel készülő előadások** létrehozását.

Kiemelten fontosnak tartjuk a színház és a város kapcsolatának építését, **a színházi kommunikáció lehetőségeinek kutatását a város mindennapi életében**. Az együttműködésekkel és a saját projekkel egyaránt **a kulturális és szociális részvétel esélyegyenlőségének erősítése** a célunk, tevékenységünkkel különböző szocikulturális háttérrel rendelkező közösségeket szeretnénk **megszólítani, bevonni, résztvevővé tenni**.

2020 őszére tervezzük a **STEREO AKT** társulattal **együttműködésben**, Boross Martin rendezésében megvalósítani a Kiváló Dolgozók munkacímű részvételi színházi előadást, melynek koncepciója Neudold Júliával és Szabó-Székely Árminnal együttműködésben született. Egy olyan **dokumentarista munkamódszerekre építő részvételi előadást hozunk létre**, melyben civil emberek és szakmáik kerülnek fókuszba, ahol **civil szereplők, színészek és szakértők játszanak együtt**. Személyes történetek, a különböző szempontokból megragadott valóság és fikció terében vizsgáljuk, hogy mi a munka szerepe az ember életében, és mit jelent dolgozónak lenni ma Magyarországon. Az

előadáshoz több kísérőprogramot is tervezünk, **színházi fórumot szeretnénk kínálni a munka világát érintő közös ügyeinkhez.**

Az ÖrkenyKÖZ műhely által az elmúlt években megvalósított főbb szakmai programok, közösségi alkotófolyamatok és együttműködések felsorolása, valamint az elmúlt évad teljesítési számai a mellékletben található.

A VOLT ERICSSON STÚDIÓ ÉS KAPCSOLÓDÓ INGATLANJAI: AZ ÖRKÉNYKÖZTÉR

E fejezetben összefoglalom, miért van szükségünk az egykori Budapesti Kamaraszínház legkisebb játszóhelyére, és egykori irodáira. Nem pusztán azért, mert egy épületben vagyunk, és mindig helyes egy üres termet rehabilitálni, visszaadni a városnak, hanem azért is, mert a korábbiakban taglalt sok fejlesztés nem oldotta meg az összes fennálló „területi problémát” és hiányt.

Korábban is, és ebben az ügyben is sok segítséget kaptunk, úgy a fenntartó, mint az MNV Zrt. részéről. Több személyes egyeztetés is történt, amelyen a színház vezetői is részt vettek.

Jelenleg is tehát fél lábbal bent vagyunk az ingatlanban, „jóhiszemű jogcímnélküli”-ként, ám ebben a státuszban a munka csak ideig-óráig folytatható, nem tervezhető, és nem lehet a falig csupasz, nem fűthető és áram nélküli (vittünk át, de titokban) helyiségre költeni sem.

Megköszönve az eddigi aktivitást, kérem a Fenntartó segítségét az ügy továbbvitelében.

Miért van szükségünk ezekre az ingatlanokra?

Nincs végleges, berendezhető, fejleszhető, jogilag rendezett státuszú helyszíne színházunkban az ÖrkényKöz programnak.

Nincs megfelelő méretű műszaki öltözőnk – a jelenlegi 28 négyzetméteren 14 kolléga öltözik, pihen, zuhanyozik, gyakran huszonnégy órában. Ez egyik oka a nagy fluktuációnak is.

Nincsen helye kellékárunknak, amely már két játszóhelyet szolgál ki, és máig a színpad melletti aprócska raktár egyik elkerített sarkában található, 8 négyzetméteren.

Mit hoznánk létre ezekben az ingatlanokban?

1. VOLT ERICSSON STÚDIÓ: ASBÓTH UTCA 20. SZ.
Itt helyeznénk el a színházpedagógiai műhelyt, a helyiség neve ÖrkényKözTér lenne. Így az ÖrkényKöz metodikai központtá teljesezhetne ki, fiatal szakemberek gyakorlóiskolájává válhatna, és természetesen előadások is születhetnének itt.
2. MŰSZAKI ÖLTÖZŐ: ASBÓTH UTCA 22. SZ.
Ezen a helyen, szerencsés módon **színházépületünket és az ÖrkényKözTér termét direkt összekötve** kialakíthatnánk azt a kulturált műszaki öltözőt- tartózkodót, ahol helyet kaphatna a színpadmesterek irodája is, valamint társalgó és egy

pihenőszoba, illetve elegendő számú wc és zuhanyzó. Ezáltal a jelenlegi 28 négyzetméteres műszaki öltöző kelléktárrá válna, a színház pedig visszakapná aprócska díszletraktárát.

3. GAZDASÁGI OSZTÁLY – ARCHÍVUM: ASBÓTH UTCA 17. SZ.

Ezen a helyen alakítanánk ki könyvelésünket, illetve a színház apró irattárát és archívumát.

4. IRAM IRODA: ASBÓTH UTCA 24. SZ.

Itt jöhetnének létre az IRAM irodái.

5. KIS HELYISÉGEK AZ ASBÓTH UTCÁBAN AZ ÖRKÉNY STÚDÓHOZ CSATLAKOZVA:
ASBÓTH UTCA 22.

Ezek az apró, 2m belmagasságú helyeken az Örkény stúdiót aktuálisan kiszolgáló műszak tartózkodhat, hiszen sem a jelenlegi, sem pedig a tervezett műszaki tartózkodó nem csatlakozik a Stúdióhoz.

Ezekkel a fejlesztésekkel **az Örkény Színház felépítése befejeződne**. Nagy dolog lenne, ha sikerülne műszakilag is teljessé tenni egy komplett, korábban nem létező színházi entitást Budapesten.

A SZÍNHÁZ ÉS KÖZÖNSÉGÉNEK VISZONYÁRÓL, A VÁLTOZTATÁS ESETLEGES IRÁNYÁRÓL

Amit e cím alatt 2015-ös pályázatomban írtam, nagyrészt érvényes ma is. A kérdés nálunk 2001-2004 között volt éles: ekkor zajlott le a repertoárváltás és közönségcsere. Ebben a fokozatosságnak volt kulcsszerepe: akkor vettünk le egy-egy régi darabot, amikor bemutattunk egy újat, így a nézőknek volt ideje hozzászokni az új tematikához és színpadi fogalmazásmódokhoz.

Mára ez a folyamat lezárult, amennyire lehetséges: színházunknak kialakult, hűséges közönsége van, amelyben annyi a változás, amennyi az életből következik: iskoláik befejeztével a munkába állók gyakran elmaradnak, a kisgyerekes szülők szinte mindig feladják a színházba járást, a gyerekek növekedésével arányosan lassan visszatérnek, két évtized alatt egy új generáció is felnő, és nem kevesen vannak, akik ez idő alatt a természet rendje szerint végleg távoztak közülünk.

Megalakulásunk idején megmaradásunk kulcsa volt, hogy a rendelkezésünkre álló három év alatt sikerül-e meggyőzni a Madách Kamara nézőit arról, hogy az új repertoár sem fáj. Méréseink szerint a nagyon népszerű Madách Kamara közönségének legalább fele megmaradt, azaz körülbelül 50% lett az új néző.

Kíváncsiak lévén, 2017-ben reprezentatív közönségkutatást rendeltünk meg az Ariosz Kft-től, Barna Ildikótól és Gregor Anikótól az ELTE Társadalomtudományi kar oktatóitól. Komoly munka volt, fókuszcsoportokkal, érvényes mintavétellel. Eredménye nem hozott meglepetést. Közönségünk javarészt értelmiségi, legalább fele részben diplomás és mintegy 25-30 %-ban középiskolás és egyetemista.

Az egyetemisták nem „szervezett” közönség, a középiskolások zömmel igen: arányuk volt már 20%, lehetne még több is, ma 15% környékén tartjuk. Kiemelten fontosak nekünk, jelentkezéseiket megbecsüljük, ám a tanáraik által preferált előadásokat sem változtatjuk diákelőadássá, meggyőződésünk és tapasztalatunk, hogy a vegyes nézőtér a jó, így adódik végül is az összességében 15%-os arány.

Nézettségünk az utóbbi 13 évben folyamatosan javult: 83%-ról indultunk, és az utóbbi négy évben szilárdan meghaladja 100%-ot, ami a folyamatos pótszékekezést jelenti.

Viszonyunk közönségünkkel egyértelműen jó. Az említett közönségkutatásban megpróbáltam megfogalmaztatni a kérdezettekkel, melyek azok a sajátosságok, amelyek a többi budapesti művészszínháztól –én szívesebben használom a prózai

drámaszínház kifejezést- megkülönböztetnek minket. Nézőink egyfajta közérzetről számoltak be nálunk, olyasféle jelzőket kaptunk válaszul, mint „barátságos, pózmentes”, valamint, hogy „közösségi” élményük, érzetük van, hogy „nincsenek egyedül, összetartozónak érzik magukat a színházzal, számítanak rá”. Ezt örömmel regisztráltam, mert törekvésünk, hogy nézőink a színházat ne csak művészeti, hanem társadalmi élményként éljék meg. Nem baj, ha e nézői közérzet mögötti aprólékos munkát csak mi ismerjük. Folyamatos munkáról van szó, komponált odafigyelésről, ami a nézőkkel való kapcsolat minden részletére kiterjed, a marketingtől kezdve a jegyvásárláson át a néző beléptetésének folyamatán keresztül a visszajelzések kezeléséig. Szerepet játszik itt a tájékoztatás készségessége, a netes és sajtós tájékoztatások hangneme, a közönségkapcsolati iroda munkatársainak odaadása és modora, a nézőtéri munkatársak öltözéke és viselkedése, a közönségbüfé minősége, gyorsasága és árai, a ruhatári munka sebessége, de a nézőtérre vezető lépcsők magassága, sőt színei is, nem beszélve a nézőtér kényelméről és hőmérsékletéről, és mindenekelőtt persze magukról az előadásokról, amelyek miatt hozzánk jönnek: ám a néző a jegyvásárlástól kezdve, a hozzánk utazáson át az előcsarnoki élményeken, majd a távozás, a hazatérés eseményei közepette is végig „velünk van”: alkalmanként legalább még egyszer annyi időt ad nekünk az életéből, mint amennyit a nézőtéren tölt. Minden fázist időről időre átgondolunk, meg- és átszervezünk: az emlegetett sajátos, jó közérzet sok kis élményből áll össze, amelynek közepén természetesen az előadás áll, de minden művészi benyomást elront bármilyen azt környező kellemetlenség. Abban, hogy a nézők egyfajta összetartozást éreznek velünk, szerepet játszik a társulat minden, színházon kívüli megnyilvánulása is, külsős munkák, filmek, interjúk, de a közösségi oldalak posztjai is.

Egyébként, ha röviden kellene összefoglalnom, miből áll ez az emlegetett barátságosság, vagy néző-közelség, azt mondanám, hogy nálunk tilos azt éreztetni a nézővel, hogy „örüljön, hogy itt lehet”: a gőgöt meggyőződéssel kerüljük.

A közönség összetételén, nézőinkkel való viszonyunkon tehát lényegében nem tervezek változtatni, azt azonban feladatombnak tartom, hogy tovább erősítsük bizalmukat és kíváncsiságukat.

Pályázatomban közönségkapcsolatainkról szó esik még a szervezés és a marketing témaköröknél is.

Itt említem meg, hogy időszerű lenne elvégezni színházaival és azok közönségével kapcsolatban egy olyan **átfogó kutatást**, amit csak a Főváros képes megfinanszírozni.

Biztos vagyok benne, hogy minden színházcsináló szívesen és kíváncsian adna szempontokat ehhez, és abban is, hogy hasznosítható eredményt hozna.

MARKETING, PR, BELSŐ-KÜLSŐ KOMMUNIKÁCIÓS STRATÉGIAI ELKÉPZELÉSEK

Belső kommunikációs „stratégiáról” nem adhatok számot, az Örkény Színház - növekedésével együtt- még mindig családi hely, és a belső párbeszédhez nem is fogalmazunk meg stratégiát; tömören azt mondhatom, hogy mindenki tegeződik. Együttélésünk harmonikus: a másik személyének és munkájának megbecsülésén alapszik, és azon, hogy megtiszteljük egymást azzal, hogy nem hallgatjuk el véleményünket. Fontos, nem tervezett eseményeket körlevélben tudatunk, az email a jellemző belső kommunikációs elem a párbeszéd után.

A **külső** kommunikáció valóban komoly kérdés. Erről előljáróban azt mondhatom, hogy e téren is hasznos őszintének lenni, és felnőttnek tekinteni a „fogyasztót”. Az Örkény Színház mindig ügyelt arra, hogy lemondva a kereskedelmi marketing hangneméről, soha ne használja produkcióival kapcsolatban a „páratlan, fantasztikus, egyedülálló” jelzőket és szinonimáikat.

Arculat

Megújult és egységes lett 2017-től arculatunk. Pályázatot hirdettünk, melynek nyertese, a White Rabbit Reklámügynökség eredeti logóink formáit megtartva színesebb és minden megjelenésünkhöz alkalmazható arculati kézikönyvet készített számunkra.

Marketingkommunikációnk két ágon zajlik: netes és nyomtatott felületen. Utóbbi a nehezebb kérdés, mert pénzbe, és sok pénzbe kerül, illetve kerülne. Ezzel együtt jelen vagyunk, amennyire csak lehet, látszódunk: ez azonban nem elég. Szemeim előtt egy olyan, színházkultúrájára méltán büszke főváros lebeg, ahol az utcai plakátokon a kereskedelmi és politikai reklám mellett nyomot hagy gazdag színházi élete, előadások, színészarcok, jelenetfotók versengenek a köztereken, újságos standjain pedig nincs olyan magazin, ahol ne lenne jelen a színházi élet, nagy terjedelemben, hirdetésekkel.

Ez nincs így. Az, hogy látszódunk nyomtatásban is, sajtós és marketing munkatársaink odaadásán, kapcsolatrendszerén, és kiváló terepismeretén múlik: mert vásárolni nemigen tudunk megjelenést, nyomtatott felületekre mindössze büdzsénk 1-2%-át fordíthatjuk. Amit vásárolni tudunk, az alig néhány **újsághirdetés**, némi **bannerezés**, egy-egy **kegyelemlap**, **metrómatica** – nyomtatott megjelenéseink legalább fele nem

kereskedelmi felület, hanem kapcsolatok, engedmények, néha a pusztá részvét eredménye. Lehet mondani persze, hogy nézőterünk így is tele van, de a színházi marketing jó esetben ne csak az előadásokat adja el, hanem mutasson szellemi horizontot: legyen egy város, azaz egy “kulturális sűrűség” önazonosságának, önbecsülésének fontos eleme: legyen több, legyen jelen.

Két tényezőre minden esetre támaszkodhatunk: az egyik, hogy társulatunk népszerű, ezért **sok interjú** készül velünk, és természetesen felülünk ezek farvizére, beszélünk a színházról, ahol csak lehet, a másik Dely Szilvia marketing menedzserünk, valamint Veszprémi Judit sajtóreferensünk fantáziája és ügyessége. Nyomtatott megjelenéseink körülbelül harmada **“irányított megjelenés”**, ahol mi szállítjuk az anyagot, a sajtó pedig lehozza.

Természetesen folyamatosan gondot fordítunk a szokásos nyomtatott **szórólapokra**, valamint a tisztességes formátumú nyomtatott **havi műsorra**.

Ragaszkodunk hozzá, hogy minden előadásunkhoz egyedi **grafikai arculat** tartozzon; e nélkül nem volt, nem is lesz bemutatónk. Egy művészi műhely vegye magát komolyan annyira, hogy nem ezen spórol.

Fenn kell tartanunk, ki kell elégítenünk azoknak a nézőknek az érdeklődését, akik a színházi élményen túl kíváncsiak munkánk irodalmi, kultúr- és színháztörténeti összefüggéseire. Ez az elsődleges színházi feladatok körébe tartozik. Fájdalmas döntés volt, hogy **műsorfüzeteink** nyomtatott verzióját megszüntettük: a netes megjelenés sokkal több elérést jelent - cserébe nincs terjedelmi korlát. Minden nézőnk egy képeslap formátumú kártyát kap tőlünk, mikor megérkezik a színházba: ezen az aznapi előadás fontosabb adatai és a netes műsorfüzet elérhetősége található. A keresési adatok szerint a nézők 6-9 %-a tölti le – ez **évadonként öt és tízezer közötti olvasót** jelent, míg a nyomtatott füzetet alig negyedannyian vásárolták.

A közterületi megjelenések hiányát pótolva a saját falainkon szólítjuk meg mindazokat, akik a Madách téren megfordulnak: **az épület homlokzatán** molinókkal hirdetjük az új bemutatókat, illetve a kirakatainkban **monitorokon** a repertoár előadásainkhoz készült **videós ajánlókat** futtatunk.

Marketing elem a nyomtatott **kritika** is, - legalábbis rólunk szól – itt azon színházak körébe tartozunk, akiről rendszeresen írnak. Hasonló a helyzet a **rádiókban**: egy-két műsor kapaszkodik még itt-ott, foglalkoznak színházkultúrával.

A **televíziókról** nem érdemes beszélni: a kereskedelmi tévék a híresebb színészeket néha behívják főzni. Az a szegyeteljes zuhanás pedig, ami a köztvé kulturális horizontján az elmúlt évtizedekben bekövetkezett, máig nem ért véget: egy- két percnél hosszabb, alapos beszámoló, esetleg a munkafolyamatokat végigkísérő, elemző szándékú színházzakmai műsor sok-sok éve nincs a magyar képernyőnkön.

Egész más a helyzet az **interneten**. Általában elmondható, hogy marketing tevékenységünk ma már zömmel itt zajlik. A kommunikációs forradalom, amely az utóbbi évtizedben zajlott, gyökeresen átformálta a színházi nyilvánosság területét is. Ez a kreativitás, az ötletek terepe, és hasznos verseny is zajlik a színházak között, hogy ki tud szellemesebb ötlettel előállni a színházat szerető, követő közönség figyelmének, érdeklődésének, szimpátiájának felkeltéséért. Ebben a mezőben nem rossz a pozíciónk.

Élő költők társasága

Itt kortárs szerzők verseivel jelentkeztünk, egymillió elérést produkáltunk.

Élő írók társasága

Ez kortárs Egyperces novellákat jelentett, félmillió eléréssel.

Karácsonyi köszöntő videóink

E felületen is évről évre egyedi üdvözlettel jelentkeztünk, társulatunk bevonásával.

2015 óta minden új bemutatónkhoz **trailert** is készítünk.

Fontosabb mozdulásainkról általában kis videókkal jelentkeztünk, ezek közül a Városmajori költözés tájékoztatójának sikerét emelem ki. Mindezek a videós megjelenések mondandó-beli kapcsolatban vannak színházunk művészi vállalásaival.

Interaktív műsorfűzet

Ez, a hazánkban bizonyosan egyedülálló fejlesztés az ÖrkenyKöz programjához illeszkedik. Itt nézőink tesztelhetik színházunkkal kapcsolatos tudásukat, és a legjobbak nyereményre is számíthatnak. Népszerű kezdeményezés, 5 hónap alatt 2800-an játszották végig tesztjeinket.

Társulati fotók

Egészséges verseny alakult ki a színházak között, hogy ki tud évadról-évadra érdekesebb, eredetibb művészportrékkal előállni. A 2019-20 évadban a magyar színházi fotográfia egyik legnagyobb szereplője, az idén 88 éves, újra aktív Keleti Éva készíti portréinkat. Az albummal 2019. karácsonyán tervezünk előállni, netes és nyomtatott formában.

Örkény Pont

Egy esztendővel ezelőtt nyitottuk meg ajándéküzletünket, az Örkény PONT-ot az előcsarnokban, ahol -leginkább a múzemshopokhoz hasonló gondolkodással- olyan tárgyak vásárolhatók, amelyek kapcsolatban állnak repertoárunkkal, és színházunk névadójának szellemiségével. Minden egyes eladásra kínált emléktárgy egyedileg, számunkra tervezett darab, és olyan, néha ironikus, máskor használati vagy esztétikai üzenetet hordoz, ami erősíti közönségünk kötődését színházunkhoz, a hétköznapiakon is emlékezteti tulajdonosát, használóját vagy viselőjét arra, hogy számíthatnak az Örkényre.

Az Örkény PONT a Serengeti Bt.-vel szerződéses együttműködésben nyílt meg, és egyértelműen sikeres. Évről évre, bemutatóról bemutatóra új tárgyakkal bővül kínálata.

Külső jegyértékesítési pontok

Nemcsak jegyeladási, hanem marketingszempontról is fontos elem **három jegypultunk** megléte a főváros különböző bevásárlóközpontjaiban. A pultok szépen eltartják magukat, és jegyeink 10-15%-a itt talál gazdára, részben olyan nézők körében, akik egyébként nem jönnének: ez tartom a legfontosabb eredménynek, ezért is említem a marketingelemek között. Rendszeresen frissülő roll-upjainkat e helyeken is látják városzerte, a kiszolgálás természetesen itt is teljeskörű.

Honlap

Természetesen marketing-elem is: új fejlesztésű, korszerű tudású honlapunk 2019. karácsonyától lesz elérhető. Mobilverziója is lesz.

Facebook- és Instagram profilunk

Fenntartásukra és folyamatos frissítésükre különösen odafigyelünk, követőink száma itt 28.000 illetve 6.000.

Netes kritika, értékelő blogok

Finoman szólva vegyes felület. De éles a határ a topikok népének bugyuta kommentjei és az érdelemleges szöveget író szerzők komolyan vehető elemzése között. Utóbbiakat számontartjuk és elhívjuk előadásainkra, noha általában nem a kőszínházak állnak figyelmük fókuszában. Ám, ha írnak rólunk, új közönséget érnek el.

Nyílt próbák

Van marketinghatása ennek is. Mi kezdtünk el, 2004 szeptemberében, és azóta szinte mindenütt bevezették.

Pártoló tagságunk ragaszkodó, létszámuk évek óta konstans. Mintegy 300-an vannak. Ennek növelését nem tervezem: csak akkor lehetne nagyobb a pártoló köre, ha külön foglalkozna vele valaki a közönségszervezési irodán. Erre jelenleg nem futja.

Közönségszervezési irodánk az elmúlt négy évben már Óri Beáta vezetésével működik kiválóan; a marketingtevékenységben, végül a teltházakban az ő munkájuk is jelentékeny szerepet játszik.

Örkény kert

Hatásos marketingelem, amit már nyolc alkalommal tartottunk meg az évad legelején. Ez az egész napos utcai kiköltözés mára a kerületnek, a környéknek és a társulatnak is a szívügye. Erre az alkalomra készül el mindig

Évados kiadványunk,

ami a műsorról szóló információt személyes hangú szövegekkel keveri, és ezért népszerűbb, mintha nem tenné meg ezt a fél lépést a bulvár felé.

A Brand

E sok és alapos munka következtében az Örkény Színház jól körvonalazott brand-nek nevezhető, ahol együtt hat minden művészeti és azon kívüli tevékenységünk. Tavaly elnyertük a Magyar Brand címet, idén Superbrands díjat kaptunk a Superbrands Szakértői Bizottságtól.

Szerepet játszanak ebben újabb társadalmi szerepvállalásaink is, a **Magyar Hospice Alapítvány** gyűjtőpontjának jelenléte előcsarnokunkban, és az **Unicef**-fel való kapcsolatunk.

A jövő

Fent részletezett, kialakult marketingtevékenységünket fenntartani és bővíteni tervezem. Folyamatosan keresni fogjuk az új lehetőségeket, és létrehozni is tervezünk több eseményt: ilyen például a 2019. évi **Költészet Napi akciónk**, ahol ezer diák jött el a Madách térre, és énekelte velünk József Attila Tiszta szívvel című versét: ebből, akárcsak az Örkény Kertből, rendszeres alkalmat szeretnék teremteni, együttműködésben a hetedik kerülettel.

Végül megemlítem, hogy jó lenne, ha a Fenntartó segíteni tudna azon intézményeinek, amelyek közé mi is tartozunk; **plakáthelyekkel, ingyenes felületekkel** tehetne azért, hogy színházai ne csak tele legyenek, de a köztéri láthatóságban is betöltsék azt a jelentékeny szerepet, amelyre érdemesek.

KÖRNYEZETTUDATOSSÁG

Für Anikó tíz év óta, ha végigmegy az öltözőfolyosón, ránk oltja a villanyt. Benyúl az ajtón egy formás női kéz, és olt. Ilyenkor ordítunk, a kacsó visszanyúl, felkapcsolja. Ő joggal gondolta, hogy nincs bent senki, mert *mi* égve szoktuk hagyni a villanyt.

Idén protokollá tesszük a színházban, hogy mindenki kapcsolja le maga után az öltözőtükör lámpáit: utolértük a gondolkodását.

Pályázatom példányait újrapiíron nyújtom be. Használatát ebben az évadban vezettük be. A színpadi reflektorokon kívül az elmúlt két évben minden égőt energiatakarékosra és led-re cseréltünk, szelektíven gyűjtjük a hulladékot a nézőtéri büfében is, hátsó traktusainkban is. A műanyagpoharakat ebben az évadban számúzzuk büféinkből.

Ezek csak az első, tulajdonképp kötelező lépések. A nagyobbak komolyabb előkészületet és kutatást igényelnek, csak rendszerben érdemes csinálni. Egy példa: a színházban egy évad alatt elfogy legalább 10.000 üveg ásványvíz meg üdítő. De nem elég számúzni a petpalackot, ha az ásványvizes üveg előállítása végső soron károsabb, mint a műanyagé. Utána kell járni, hogy mi a valóban hasznos lépés, és mi pusztán látványos. Ebben a kérdésben többféle iskola, közelítés létezik: tervem, hogy szakszerűen felméretem a színház ökológiai lábnyomát, a büfék működésétől a mosdók papírkéztörelőin át a nyomtatott kiadványokig. Ennek eredményéből lehet kialakítani azt a stratégiát, ahol többet környezetünkért.

Mindezt egy kommunikációs kampánnyal tervezem összekötni, és ezt a gondolatot érdemesnek tartom arra, hogy a fővárosi színházak közösen mozduljanak. Sokan járnak hozzánk, lenne hatása. Tervem, hogy a felmérés után ezt a közös zöldülést kezdeményezem.

A PÁLYÁZATBAN MEGJELÖLT SZAKMAI KONCEPCIÓ MEGVALÓSÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ GAZDASÁGI STRATÉGIA

Egy színház életében alapvető, hogy a szakmai vezetés művészeti és gazdasági oldala szoros együttműködésben tervezze meg az előadó-művészeti intézmény szakmai koncepcióját. A gazdasági program van a művészetért, nem fordítva, ugyanakkor ez tipikusan és hagyományosan kompromisszumot kívánó alaphelyzet: nem sérülhet a színpadi, előadói program, és semmilyen művészi terv érdekében nem léphetünk át olyan határt, ami likviditási problémát idézhetne elő.

Ebben a fegyelmezett összhangban erősödött meg az Örkény Színház, és ezt az utat szeretnénk folytatni a következő pályázati időszakunkban is, igazodva a megváltozott gazdasági körülményhez, amit a kulturális Tao eltörlése jelent, és természetesen figyelembe véve az előadó-művészeti - többlettámogatás lehetőségét.

A fentieket figyelembe véve úgy gondoljuk, hogy – akárcsak a korábbi években – az előttünk álló öt évben is kiegyensúlyozott gazdálkodást tudunk folytatni.

Bemutatók bekerülési költsége:

Játszóhely (e Ft)	2020.év	2021.év	2022.év	2023.év	2024.év	2025.év
Nagyszínpad	84 000	88 200	92 610	97 240	102 102	107 207
Stúdió	27 000	28 350	29 767	31 255	32 818	34 459
Összesen	111 000	116 550	122 377	128 495	134 920	141 666

A színház társulati tagjai (2 fő kivételével) vállalkozók, produkcióra szóló megbízási szerződéssel rendelkeznek, ezért próbadjuk a bemutató bekerülési költségének része. Tervünkben éves szinten – 5%-os emeléssel - 3 nagyszínpadi, illetve 3 stúdiós bemutatóval számoltunk.

A TÁRSASÁG 2020. JANUÁR 01-JÉTŐL 2025. DECEMBER 31-ÉIG TERJEDŐ IDŐSZAKRA VONATKOZÓ ÜZLETI TERVE

A pályázati kiírás szerint üzleti tervünket 2020. február 01-jétől 2025. január 31-éig kell elkészítenünk, de tekintettel arra, hogy az Örkény Színház üzleti éve január 01-december 31. (naptári év szerinti) közötti időszakra esik, ezért 2020. január 01-2025. december 31. napjáig készítjük el.

Az üzleti terv összeállításakor figyelemmel vagyunk a fenntartói megállapodásban rögzített kötelezettségünkre, az alábbiak szerint:

- likviditási ráta értéke érje el a legalább 100 %-ot
- időtartam mutatója érje el a 90 napot
- bevételarányos üzemi eredménye legyen pozitív.

Kiemelt adatok	2020.év	2021.év	2022.év	2023.év	2024.év	2025.év
Befektetett eszközök	402 000	401 800	402 900	402 000	402 700	403 000
Forgó eszközök	299 000	290 000	292 000	290 000	293 000	290 000
Aktív időbeli elhatárolás	4 000	3 800	4 200	4 100	4 000	4 300
Eszközök összesen	705 000	695 600	699 100	696 100	699 700	697 300
Saját tőke	33 336	36 666	39 946	43 126	46386	49 686
jegyzett tőke	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3000
tőketartalék						
eredménytartalék	27 236	30 336	33 666	36 946	40 126	43 386
lekötött tartalék						
adózott eredmény	3 100	3 330	3 280	3 180	3 260	3 300
Céltartalékok						
Kötelezettségek	78 000	77 770	79 000	78 000	80 000	82 300
Passzív időbeli elhatárolások	593 664	581 164	580 154	574 974	573 314	565 314

Források összesen	705	695	699	696	699	697
	000	600	100	100	700	300

A korábbi évekhez hasonlóan - a tervnek megfelelően - a színház eredménye pozitív lesz.

- ÖrkényKöz illeszkedése az üzleti tervbe

Az ÖrkényKöz költségvetése része a színház üzleti tervének, de tájékoztatásként kiemelve bemutatjuk, hogy milyen jogcímekkel és mekkora összeggel számoltunk.

Az ÖrkényKöz (korábban IRAM) fenntartása, működtetése három pillérből állt.

- Budapesti Színházi Keret, egyéb fenntartói támogatás
- Pályázati támogatás (pl. NKA támogatás)
- Saját forrás

Az ÖrkényKöz saját, belső használatú költségvetéssel rendelkezik, amelyet évadonként készítünk el. Nyilvántartása, a teljesítés nyomon követése a gazdasági osztály szoros együttműködésével történik.

A költségvetés készítésekor nem tervezünk külön azokkal a költségekkel, amelyek a színház működéséből adódóan rendelkezésre állnak (pl. műszak, gazdasági osztály, titkárság), hiszen nem egy másik jogi személyről, hanem egy belső szervezeti egységről van szó.

A szakmai, operatív munkatársak díjazása külön kerül feltüntetésre.

2018. évtől a korábban megbízási jogviszonyban végzett feladatok közül - a megnövekedett feladat miatt - két fő: Neudold Júlia színházpedagógiai műhelyvezető és asszisztense - aki adminisztrációs, titkári feladatot lát el - munkaviszonyban folytatja tovább feladatát.

Pályázatunkban az előző három év áttekintéséből született meg az előttünk álló öt évre vonatkozó tervünk:

ÖrkényKÖZ kiemelt adatok (eFt)	2020.év	2021.év	2022.év	2023.év	2024.év	2025.év
Reklám, hirdetés	50	52	54	56	58	60

Programhoz kapcsolódó kellékek, színpadi anyagok	150	170	200	250	270	300
Egyéb eszközök	200	220	240	260	300	330
Szakmai szolgáltatások (pl. megbízási díjak)	10 500	11 000	11 000	11 500	11 500	12 000
Béreköltség	6 500	6 825	7 170	7 530	7 900	8 200
Bérfjárulék	1 300	1 365	1 434	1 506	1 580	1 640
Összesen	18 700	19 632	20 098	21 102	21 608	22 530

BEVÉTELEK ÉS KIADÁSOK TERVEZETT STRUKTÚRÁJA

BEVÉTELEK:

- Fenntartói támogatás

A pályázati kiírásnak megfelelően a 2019 évi támogatás nagyságrendjét kell figyelembe vennünk, amelynek összetétele:

Művészeti támogatás: 157 100 e Ft

Működési támogatás: 104 800 e Ft

Önkormányzati támogatás: 177 000 Ft

Mindösszesen: 438 900 e Ft

A bevételek közül a legnagyobb részarányt a Fenntartó által nyújtott támogatás adja, ami a működéshez szükséges bevétel közel 50%-át teszi ki.

Nem az infláció mértékével számoltunk, sem a bevételi, sem a kiadási oldalon, így annak mértéke most nem releváns, viszont átlagosan 5% bevételnövekedés beépítésre került.

- Jegy-, bérletbevétel (jegyár alakulása)

További rendelkezésre álló biztos bevételünk a jegy-, és bérletbevétel, ami a teljes hozamot számítva további kb. 25%-ot tesz ki.

- Előadóművészeti többlettámogatás, egyéb bevétel

A színház zökkenőmentes működése érdekében szükség van további forrásbevonásra, ami a kulturális Tao kiváltására létrejött Előadó-művészeti többlettámogatással, illetve

egyéb nem kiemelt bevételek (pl. saját bevétel, egyéb támogatások, bérleti díj, szponzoráció) növelésével valósulhat csak meg.

Kiemelt adatok (e Ft)	2020.év	2021.év	2022.év	2023.év	2024.év	2025.év
Fenntartói támogatás	438 900	460 845	483 887	508 081	533 485	560 159
Jegybevétel	200 000	201 000	202 005	203 015	204 030	205 050
Előadóművészeti többlettámogatás	160 000	160 800	161 604	162 412	163 224	164 040
Egyéb bevétel	88 450	90 985	89 680	86 131	80 415	70 256
Összes bevétel (Forrás)	887 350	913 630	937 176	959 640	981 155	999 506

KIADÁSOK:

Kiadások (Ráfordítások és Költségek):

Kiemelt adatok (eFt)	2020.év	2021.év	2022.év	2023.év	2024.év	2025.év
Anyagköltség	43 050	43 200	44 356	44 400	44 500	44 700
Igénybevett szolg. értéke	342 000	352 000	354 000	356 800	359 000	361 200
Egyéb szolgáltatások értéke	6 400	6 100	6 430	6 500	6 500	6 400
Eladott áruk besz. értéke	100	100	100	100	100	100
Eladott (közv.) szolg.értéke	2 300	2 280	2 500	2 480	2 520	2 500
Anyagjellegű ráfordítások	393 850	406 680	407 386	410 280	412 620	414 900
Béreköltségek összesen	311 956	327 000	343 932	361 000	379 050	395 900
Személyi jellegű egyéb kifiz.	20 000	20 200	21 450	21 700	22 000	22 000

Bérfelrakók összesen	54 500	57 000	60 200	63 175	66 300	69 300
Személyi jellegű ráf. össz.	386 456	404 200	425 582	445 875	467 350	487 200

A színház költségeinek nagy részét a bérköltség, illetve az igénybevett szolgáltatás díja teszi ki. Ide soroljuk a művészek (társulati tagok -, vendégművészek) megbízási díját, a jogdíjakat, illetve a karbantartási díjakat.

Az „Üzemeltetési költségek” alakulása az elmúlt három év teljesítésének figyelembevételével:

Üzemeltetési költségek (eFt)	2020.év	2021.év	2022.év	2023.év	2024.év	2025.év
Épületfenntartás költségei	35 700	35 800	35 800	35 900	35 900	36 000
Épület karbantartás, javítás	8 300	8 500	8 600	8 700	8 800	9 000
Bérlési díjak	12 000	12 000	12 100	12 100	12 200	12 500
Sajtó, kommunikáció	13 000	13 000	13 200	13 200	13 500	14 000
Posta, telefon	3 400	3 500	3 500	3 600	3 600	3 700
Nyomtatvány, irodaszer	1 500	1 500	1 500	1 600	1 600	1 700
Szakértői díjak	11 500	11 600	11 600	11 700	11 700	11 800
Bank, biztosítás	6 000	6 000	6 000	6 100	6 100	6 200
Összesen						

Mindkét kiemelt területen kisebb növekedéssel számoltunk, különös tekintettel a műszaki dolgozók bérezésére, illetve a lehetőségeinkhez mérten csekély gázsi emeléssel is számoltunk.

FORRÁSOK NÖVELÉSÉNEK LEHETŐSÉGE:

Jegyáremelés

A korábbi években a jegyárak emelésénél figyelembe vettük a nézőterünk fizetőképességét, ezért egyik évben sem volt drasztikus emelés. Tekintettel arra, hogy

közönségünk elsősorban az értelmiség különböző szegmenseiből áll, így igen sok köztük a tanár és a diák, árainkat a jövőben is csak igen szolidan tudjuk emelni.

Bérbeadás

Műszaki adottságaink, (elsősorban a kicsi és sajátos arányú színpadunk, illetve a közönségforgalmi terek fogadásokra alkalmatlan volta) valamint feszített működésünk nehezen teszi lehetővé, hogy épületünket több műfajban rendezvények céljára bérbe adjuk. Elsődleges szempont az is, hogy a bérbevevő szándéka összeegyeztethető legyen az Örkény Színház ízlésével. Vannak visszatérő vendégeink, cégek, természetesen, főleg karácsony tájékán, ők leginkább „előadást vesznek”, dolgozóiknak fogadást adnak. Szívesen látjuk őket, de tekintettel ennek szezonális voltára, a kör nemigen bővíülhet.

Szponzoráció

Komolyan vehető, azaz tervezhető szponzorációval véleményem szerint nem számolhatunk. Alkalmi, kisebb támogatások – főleg produciókhoz köthetően – elő-előfordulnak, ám olyan típusú, nagyobb kötődést, komolyabb elköteleződést jelentő szponzorációt, ami számottevően segítené munkánkat, nem fogunk találni. Sajnálatos a biztos kijelentő mód, de nem szeretném illúzióba ringatni magunkat. Noha színházunk renoméja nem rossz, ezt-azt nyújtani is tudnánk a támogatóknak, minden ilyen irányú próbálkozásunk kudarcba fulladt. Nem fogjuk feladni, mert működésünkben volt már rá példa (2001-től 2005-ig a Siemens volt főtámogatónk), hogy elég fontosak voltunk valamely vállalatnak, ám az Örkényt akkor még Madách Kamarának hívták, azaz régen volt. Márpedig azóta a nagyobb vállalatok mind kialakították saját támogatási portfóliójukat, és abba egy olyan intézmény, amely képes önállóan is működni, nem szokott beleférni.

Új, külön forrást jelentő próbálkozás a „**nevezzen el egy széket**” elnevezésű kezdeményezésünk. Névre szóló táblácskát helyezünk el a „megvásárolt” széken, ami szerencsére sok nézőnknek fontos, így egy-két évadon belül minden székünk gazdára talál majd. Lényegét tekintve ez is magántámogatás. Ilyenkor természetesen nem keletkezik tulajdonviszony, a szék a színházé marad, ám ennek a lehetőségnek a színház és közönsége kapcsolatát mélyítő hatása van.

Tervezett és várható támogatások:

Itt a színházak számára általában nyitva álló pályázati forrásokra gondolhatunk. Ezek kiemelten az NKA, illetve az EMMI által kiírt pályázatok.

Színházunk folyamatosan figyelemmel kíséri a pályázati kiírásokat és a minket érintő témákra rendszeresen pályázik. Tekintettel arra, hogy a megpályázható témák, illetve az összeg nagyságrendje egyelőre ismeretlen számunkra, ezért a korábbi évek adatait vettük figyelembe.

Többlettámogatás

A 2019. év nagy változást hozott az előadóművészeti szervezetek támogatási rendszerében. Az Országgyűlés 2018. november 13-án elfogadta és a 184. számú Magyar Közlönyben megjelentette a társasági adó törvény módosítását, mely szerint az előadóművészeti szervezetek 2019. január 1. napjától nem fogadhatnak be TAO támogatást.

A Társaságok kiesett Tao támogatását az Országgyűlés az 1824/2018.(XII.27.) számú Kormányhatározattal - amelyben az előadóművészeti szervezetek támogatásának adókedvezménye megszüntetésével összefüggésben a Kormány az EMMI többlettámogatását - 37,4 milliárd Ft-ban állapította meg.

Fentiek ismeretében a Színház bízik abban, hogy a jövőben is hasonló elvek alapján számolhatunk a befolyt jegybevételünk 80%-ával, mint többlettámogatással.

Együttműködési lehetőségek

Olyan szakmai jellegű együttműködést, ami gazdasági stratégiánkra markáns kihatással lehetne, nem tudok említeni. Alkalmi, egy-egy előadásra, irodalmi eseményre szerveződő együttműködés a jellemző. Itt a Széchényi Könyvtárat, a Petőfi Irodalmi Múzeumot, a Pécsi Országos Színházi Találkozót, a Vidor fesztivált, az Ördögkatlan fesztivált, a Művészetek Völgyét, a Debreceni Deszka fesztivált és a szegedi Thealter-t érdemes rendszeres partnerként említeni.

MŰSZAKI FEJLESZTÉSEK ÖNKORMÁNYZATI FORRÁSBÓL

-megvalósult fejlesztések

Most lejáró igazgatói ciklusom alatt több meghatározó fontosságú műszaki fejlesztés történt az épületben, amelyek mind fenntartói elkötelezettséget, komoly forrást igényeltek. Jó lélekkel köszönöm meg ezeket a lehetőségeket, ahogy örömmel üdvözlöm azt is, hogy Budapesten nemcsak az Örkény, hanem jelenleg is több színház újul meg részben vagy egészben.

Az Örkény István Színház a következő fejlesztéseket hajtotta végre 2015-2019 között önkormányzati forrásból:

A színház bejáratának korszerűsítése – 2015.

Ezzel kialakult a korszerű közönségforgalmi iroda, jegyárusítópult és egy elegáns közlekedési tér, valamint egy jól használható nézőtéri felügyelői és orvosi szoba, portásfülke, és két új kirakat is a Madách tér felé.

Klímarendszerünk korszerűsítésének első lépése – 2017.

Megkapóan gőzmozdonyszerű, súlyosan pazarló és teljességgel használhatatlan NDK klímagépünk lecserélődött egy teljességgel 21. századi, csendes és jól működő hűtőberendezésre. Ezzel nézőterünk légcseréje korszerűsítésének első lépése megtörtént, és bizonyos évszakok bizonyos napjain már kellemes hőmérsékletet tudunk biztosítani. Az igazán megbízható légkezelés csak a légszállító perifériák cseréjével lesz megvalósítható, ami összefügg előcsarnokunk majdani felújításával.

Nézőtér korszerűsítése – 2017.

Ez volt a zászlóshajó; egy sok évtized alatt, több lépcsőben elrontott színházi teret sikerült egyrészt megjavítani, másrészt korszerűsíteni, harmadrészt megszépíteni, úgy mégpedig, hogy belsőépítészetében kapcsolatot tart az épület eredeti stílusával. E nagy munkát röviden összefoglalva: megújult és átalakult a nézőtér megközelítése, új lépcsőkarok épültek, és úgy sikerült megőrizni nézőtéri székeink számát, hogy soronként 10 cm-t nött a székek közötti távolság. Valójában a színház eredeti alaprajza épült vissza. Nézőterünk már kényelmes, szép, és ebben nagy szerepe van a számunkra tervezett

székeknek is, amelyeket számos prototípus legyártása után készítettünk el. E nagy felújítás kapcsán zajlott „Visz Major” akciónk, amikor a Városmajori Szabadtéri Színpadon játszottunk 2017. április 1-jétől évadzárásig.

Akadálymentes lift kialakítása 2018 -2019.

Többször kútba esett vágyunk teljesül ezzel. A 2019-2020-as évad kezdetétől kerekesszékes vagy mozgásukban másként akadályozott nézőink végre lifttel juthatnak el a nézőtérre. A korszerű berendezést az épület hátsó udvarán tudtuk elhelyezni, ahol az utcaszinttől egyetlen lépcső sem hátráltatja az érkezőt. Átadása most induló évadunk elején várható.

MŰSZAKI FEJLESZTÉSEK SAJÁT FORRÁSBÓL

Mint korábban jeleztem, a színház saját elhatárolt tartalékaiból az elmúlt években a következő ingatlanokat vásárolta meg, illetve újíttotta fel munkakörülményeinek megteremtése céljából:

Színházunk 2001-ben semmi olyan perifériával nem rendelkezett, ami az önálló működést lehetővé tette volna. 2004-ben vásárolta meg számunkra a Fenntartó az első falszomszédos lakást, amelyből kialakítottuk kezdeti próbatermünket, színésztársalgónkat, tartózkodónkat és színészbüfénket. Utóbb elengedhetetlenné vált nagyobb, folyamatosan használható próbaterem kialakítása. 2010-ben az önállósuláskor minden olyan irodát meg kellett teremtenünk, amely addig a Madách Színházban működött. Majd a társulat bővülésével létre kellett hoznunk az azt kiszolgálni képes öltözőket, öltöztető- és fodrásztárat. Később színházpedagógiai programunk létrehozásával és bővülésével annak elhelyezését is meg kellett oldanunk. Minden irodát és egyéb helyiséget olcsón, praktikusán rendeztünk be.

1075 Budapest, Madách I. tér 7. II. em. 3., 94 m², bruttó értéke: 37 206 347 Ft, szerzés ideje: 2010. 04. 08.

Hasznosítása: **próbaterem, zuhanyozó, wc, raktár.**

1075 Budapest, Madách I. tér 7. II. em. 2., 135 nm, bruttó értéke: 42 681 945 Ft, szerzés ideje: 2013. 08. 06.

Hasznosítása: **ügyvezető igazgatói iroda, titkárság, dramaturgia, zenei vezető szobája, műszaki vezető- produkciós vezető irodája, gyakornok: 12 munkaállomás.**

1075 Budapest, Madách I. tér 5. I. em. 1., 93 m², bruttó értéke: 34 460 eFt, szerzési ideje: 2014. 10. 21.

Hasznosítása: **négy öltöző, fodrásztár, öltöztető és jelmezműhely, wc-k, zuhanyozók.**

1075 Budapest, Madách I. tér 7. II. em. 4., 84 m², bruttó értéke 73 840 eFt, szerzési ideje: 2018. 02. 20.

Hasznosítása: **teljes gazdasági apparátus, 8 munkaállomás.**

1075 Budapest, Madách I. tér 7. II. em. 5., 91 m², bruttó értéke 115 000 eFt, szerzési ideje: 2019. 05. 15.

Hasznosítása: **művészeti ügykezelés és ÖrkenyKöz irodák, tárgyaló, 14 dolgozó munkahelye.**

Ez a dinamikus bővülés lassan befejeződik. Ha sikerül színházunkhoz kötni az Asbóth utca 20. szám alatti (volt Ericsson Stúdió) ingatlant, illetve ingatlanokat, az Örkény Színház „elkészül”, és évtizedekre lehetővé válik a kiegyensúlyozott szakmai munka.

Köszönet mindenkinek, aki az elmúlt másfél évtizedben ezt a színházalapítási folyamatot aktivitásával és támogatásával segítette.

TERVEZETT NAGYOBB FEJLESZTÉSEK, BERUHÁZÁSOK

Színpad padló felújítás / süllyesztés, gyűrűs forgó csere. Tűzjelző előkészítése

A Nézőtér felújítása javította a színpad láthatóságát. A tökéletes látási viszonyok kialakításához a korábbi felújítás alkalmával tévesen megemelt színpadot vissza kell süllyeszteni eredeti helyére. Ezzel együtt a beépített forgószínpad cseréje is indokolt, a jelenlegi forgószínpadnak az üzemmenetet veszélyeztető megbízhatatlansága miatt. Maga a padló is elérte élettartamának a végét, ezért a cseréje halaszthatatlan.

Előcsarnok felújítása.

Az Örkény István Színház közönségforgalmi terei közül csak az Előcsarnok nem újult még meg, így időkapcsolaként választja ketté a megújult Főbejáratot és a szintén megújult Nézőteret. Az egységes megjelenés, a házon végigfutó hagyománytisztelő modernizáció utolsó elemeként szükséges az előcsarnok felújítása. Az elhasználódott burkolatok és a nehéz zöld márvánnyal fedett beépített burkolatok lebontása, az oszlopok filigránabbá tétele (megint csak az eredeti állapot visszaállítása), a nyomott tér fehér színnel, illetve világítással történő tágítása több, mint esztétikai igény: a tervezett felújítással a tér funkcionalitása is jelentősen javul. A hátra mozzgatott ruhatári pultokkal a szűkös előcsarnok bővül, csökkentve a szünetekben kialakuló zsúfoltságot. A büfé megközelíthetősége is megoldódik, ki tudunk alakítani továbbá legalább kettővel több helyet a női mosdóban, csökkentve az állandó és nagyon kellemetlen sorállást. Ide kapcsolódik az alább megfogalmazott szellőzőrendszeri és fűtéstechnikai korszerűsítés.

Szellőzőrendszer korszerűsítése – Fűtéstechnika korszerűsítése

A modern klímagép kész. A jó használathoz azonban szükséges az ehhez kapcsolódó rendszerek cseréje is, hiszen az új gép sem tudja ellátni a feladatát, ha a hideg levegőt szállítani hivatott régi rendszer nem szállítja a hideg levegőt... Cserélni szükséges a teljes légkezelő berendezést, a kapcsolódó légcatorna-hálózattal. Ugyanígy szükséges a fűtéstechnikai berendezések cseréje. Nem utolsósorban a beruházással komoly megtakarítás érhető el üzemeltetési (közmű) oldalról. Ezt az előcsarnok felújításával egyszerre kell elvégezni, mert annak falában futnak az említett csövek.

Tűzjelző és füstelvezető rendszer cseréje

A színpad és az előcsarnok felújításánál elő kell készíteni az új tűzjelző rendszer helyeit. A régi rendszerre már nem lehet rákötni. Ezzel együtt a hő- és füstelvezető cseréje is szükséges: ez előírás.

Tetőszerkezet cseréje

A tetőszerkezet utolsó felújítása 1986-ban volt. Azóta nagymértékben elöregedett. Hőszigetelése nincs, télen árad a hideg, tavasztól süt a hó. Ez kényelmetlensége mellett súlyosan pazarló is. A tető eső elleni védelme úgyszólván elmarad az elvártaktól, magyarul állandóan beázunk, a színpadon és a nézőtéren egyaránt. Nem derűs anekdotaként említem, hogy milyen érzés volt párszor az előadás alatt a nyakukba csorgó víz miatt felálló nézőket megnyugtatni: kínos... A színészekről már nem is beszélek, egy-egy csöpögés- csorgás a színpadon nem megy eseményszámba: ha esik, már rutinból kerüljük a színpad azon helyeit, ahol erre számíthatunk. Tavaly felújított nézőterünket is veszélyezteti ez az állapot.

Hangrendszer korszerűsítése és mikroportok beszerzése

A színház hangrendszerének korszerűsítése lassú léptekben elindult. Tapasztalható, hogy a kis lépésekben történő fejlesztés érdemben nem javítja a rendszer működését. Rendelkezésre áll a Színház igényeit kiszolgáló elektroakusztikai tervdokumentáció, ami hosszú távra megoldaná a Színház hangtechnikai igényeit. A hangrendszer Nézőtérre betervezett, burkolatokkal takart fogadóelemei a Nézőtér felújítása kapcsán beépítésre kerültek. Így következő lépésként logikus igényként merül fel maguknak a hangsugárzóknak és kiegészítő elemeiknek a beépítése is.

Fényrendszer-világítási park cseréje

A Színház fénytechnikai rendszere szintén elavult. Az időközbeni beruházásokkal ugyan sikerült életben tartani, de berendezések nagyrészt elértek üzemidejük végéhez. A nézőtér felújításakor épült új világítási hidat és két új fejtáv- pozíciót korszerűen felszerelve a színház az elkövetkező cca. 10-15 évben üzemeltethető.

ÖSSZEFOGLALÓ A FŐVÁROS PÉNZÜGYI, SZABÁLYSZERŰSÉGI VIZSGÁLATÁRÓL, ANNAK EREDMÉNYÉRŐL, MEGÁLLAPÍTÁSAINAK MEGVALÓSÍTÁSÁRÓL

A Budapesti Főváros Főpolgármesteri Hivatala Belső Ellenőrzési Osztálya, pénzügyi, szabályszerűségi ellenőrzést végzett a 2015-2017. évre vonatkozóan. Az ellenőrzés során az Örkény István Színház „jó” minősítést kapott. A főváros segítségével a megállapításokra tett intézkedési tervünket elkészítettük, majd annak elfogadása és végrehajtása is megtörtént.

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI SZÍNHÁZI KAPCSOLATOK, SZAKMAI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK ÉPÍTÉSE

Ambíciónk, hogy részt vegyünk a nemzetközi színházi életben. Ehhez sok tényező kell, amelyek között egy lényegi van: a jó előadás. Ha előadásaink megütik a szükséges színvonalat, akkor érdekesek leszünk határainkon túl is.

Az itthon szervezett showcase-ek gyakran vesznek programjukba örökényes előadást. Ám ez kevés: aktív nemzetközi kapcsolatrendszer létrehozásához elengedhetetlen a **saját szervezésű showcase** megvalósítása. Ezt két évenként tervezem megszervezni, először **2020 őszén**.

Az előadóművészeti TAO rendszerének megszűnése külföldi és belföldi vendéjátékok szervezésénél is pozitív fordulat, csökken a bevételkényszer, mert a TAO pénzeket kiváltó többlettámogatás nem kötődik olyan szorosan a székhelyen megtartott előadásokhoz, mint eddig.

Szándékom a **belföldi vendéjátékok sűrítése** is: korábban, a TAO rendszer előtt, még rendszeres kapcsolatunk volt a dunaújvárosi Bartók Béla Kamaraszínházzal, Salgótarjánnal, Szombathellyel; évi 5-8 előadást játszottunk vidéken. Ezeket a kapcsolatokat újraépíteni tervezem.

A TÁGABB ÉRTELEMBEN VETT SZAKMAI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK, AZ ALKOTÓTÁRSÁK/EGYÜTTMŰKÖDŐ SZAKMAI PARTNEREK FELSOROLÁSA

Szaktársaink jellegéből adódóan az Örkény Színház folyamatos kapcsolatban áll a társművészetekkel, elsősorban természetesen az irodalom, a zene, a vizuális művészetek és a tánc területén.

Szoros, természetes kapcsolatunk van a **Színház- és Filmművészeti Egyetemmel**, ahonnan az elmúlt 13 évben számos növendék töltötte nálunk – részben vagy egészben – szakmai gyakorlatát, és szerezte meg első, a színházi praxisban nyerhető tapasztalatait.

Társulaton kívüli alkotótársaink sora igen széles. A teljesség igénye nélkül, a **rendező**k közül mindazok, akiket megemlítettem, hangot találtak velünk, így semmi esetre sem kizárt, hogy a jövőben újra felkérem őket. Elsősorban természetesen azokra számítok, akiket a „Hosszabb távú művészi koncepció, szakmai elképzelések” fejezetben megneveztem. A **látvány- és jelmeztervezők**, valamint **zeneszerzők** közül rendszeresen dolgozik nálunk vendégként Izsák Lili, Benedek Mari, Ignjatovic Krisztina, Khell Zsolt, Nagy Fruzsina, Remete Krisztina, Bagossy Levente, Mohácsi András, Kálmán Eszter, Juhász Nóra, Juhász András, Kovács Márton, Lázár Zsigmond, Matkó Tamás, Darvas Ferenc; alkalmanként Boros Lőrinc, Szöllősi Géza, Bánki Ákos, Glaser Mária, Szlávik Júlia, Gelsi Zoltán, Marina Sremac, Maruscsák Dávid, Giliga Ilka, Egervári Mátyás és Bakk-László Dávid. **Vendégszínészként** fellép illetve fellépett velünk Baksa Imre, Gyabronka József, Némedi Árpád, Kurta Niké, Osváth Judit, Lénárdt Laura, Jankovics Péter, Terhes Sándor, Csoma Judit, Pálya Pompónia, Szabó Sebestyén László, Molnár Áron, Waskovics Andrea, Pető Kata, Bohoczki Sára, Herczeg Tamás, Kovács Zsolt, Roszik Hella, Róbert Gábor, Mertz Tibor, Felhőfi-Kiss László, Fodor Tamás és **énekesként** Murányi Márta és Szathmáry Judit.

Rendszeres kapcsolatunk van a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemmel, a Művészetek Palotájával, a Petőfi Irodalmi Múzeummal, a Széchényi Könyvtárral, a Pécsi Országos Színházi Találkozóval, a Vidor fesztivállal, az Ördögkatlan fesztivállal, a Művészetek Völgyével, a Debreceni Deszka fesztivállal és a szegedi Thealter-rel. A következőkben együttműködésre készülünk továbbá a Budapest Bábszínházzal, színészeket és bábokat egyaránt felvonultató produkció keretében, amit az Örkény Színházban tervezünk bemutatni.

AZ ÖRKÉNY SZÍNHÁZ VEZETŐ MUNKATÁRSAI

Bagi Andrea – gazdasági igazgató

Színházi munkáját közel 30 évvel ezelőtt az Arany János Színház (az Új Színház elődje) gazdasági osztályán kezdte. Az itt töltött 9 év után felkérést kapott a Budapest Bábszínház gazdasági osztályának vezetésére, ahol egy évadot töltött, mert 2000-ben újabb felkérésre az akkor épülő Nemzeti Színház gazdasági vezetője lett. 2017-től színházunk gazdasági igazgatója.

Sütő Anna – művészeti titkár

Az ELTE bölcsészdiplomája után előbb a Hungarofest Kht.-nál dolgozott, majd a MüPA rendezvényszervezője, később koordinációs vezetője lett. Arts and Business posztgraduális képzés után a MüPA művészeti titkára, majd a Zeneakadémia nemzetközi programtervezője. Innen szerződött színházunkhoz 2014-ben.

Tóth Péter - produkciós vezető

1997-ben érettségizett a Berzsényi Dániel Gimnáziumban, majd a Székely Gábor vezette Új Színház stúdiója lett. 1999-től 2002-ig a Bárka Színházban kellékes, majd rendezőasszisztens, azután a színpadi munkatársak tárvezetője, később a Krétakör Színház rendezőasszisztense, majd művészeti titkára. 2009. januárjától a Szputnyik Hajózási Társaság rendezőasszisztense, majd a SZPUTNYIK Nonprofit Kft. ügyvezetője. 2015. augusztusától az Örkény Színház tagjaként rendezőasszisztens és az IRAM munkatársa, 2017. januárjától produkciós vezető. 2017. szeptemberétől az SZFE színházi rendezőasszisztens osztályában óraadó tanár is.

Polgár Csaba - rendező

2001-ben érettségizett a debreceni Ady Endre Gimnáziumdrámai tagozatán, majd két évet töltött a Márta István vezette ÚjSzínház stúdiójában. 2007-ben diplomázott a Színház- és Filmművészeti Egyetemen Ascher Tamás és Novák Eszter zenés-színész osztályában. Osztálytársaival alapítója a 2018-ig működő HOPPart Társulatnak. Színészként 2007 óta az Örkény Színház társulati tagja. 2008 óta rendez, 2019 óta szerződött rendezőnk, dolgozott az Örkény Színházban, a HOPPartTársulatnál, Budaörsön, a KÁVA Színházban, a Szputnyik Társulatnál, valamint a müncheni Volksheaterben, a berlini Neuköllner Oper-ben és a karlsruhei állami színházban.

Berzy Tamás– műszaki vezető

Berzy Tamás 1997-ben díszítőként kezdte színházi pályafutását az Új Színházban. 21 év alatt előbb zsinóros színpadmesterként, helyettes színpadmesterként majd műszaki vezetőként, utána produkciós vezetőként dolgozott a színházban. 2018 márciusa óta az Örkény Színház műszaki vezetője. Jelenleg a Színház és Filmművészeti Egyetem Színháztechnikus, scenikus képzésének hallgatója.

SZEMÉLYES MOTIVÁCIÓ

Arra a kérdésre, hány éves vagyok, azt szoktam felelni: hatvan. Valójában nem egészen, de másfél évvel nincs értelme bíbelődni. A kérdező arcán ilyenkor átsuhan egy kettős felhő. Az első valami tompa elismerés-féle, hogy „ahhoz képest tulajdonképpen”, a második a nyílt rémületé: hogy időnk múlik. A tapintatosabb kérdezőknél van egy nulladik felhő is: úgy tesznek, mintha meglepődnének. Ezzel tudok azonosulni. Én magam is meglepődöm, azon mégpedig, mennyire nem jelent ez a szám számomra semmit. Máshol találok magamban a fordulatokat, nem évszámokban.

Kezdetben, húsz évvel ezelőtt, motivációm elsősorban érzelmi volt. Meg akartam változtatni egy színház szemléletét, el akartam tolni a horizontját, mert fájt nekem, hogy saját jobb esélyei mellett működik. Nem általában vágytam igazgató lenni, hanem létre akartam hozni azt a helyet, ahol ízlésemnek megfelelően dolgozhatom azokkal, akik hasonlóképpen elveszettnek érezték magukat szakmájukban, mert nem találtak gondolkodásuknak megfelelő színházat; vagy azért, mert nem fértek be oda, ahova vágytak, vagy azért, mert egy új hely létrehozása vonzotta őket.

Következő pályázataimnál, tíz, majd öt évvel ezelőtt már más helyzet volt. A színház elérte azt, amit korábban szeretünk volna: volt társulata, repertoárja, apparátusa, saját esztétikája, közönsége. Már önmagunkat kellett meghaladni az Örkényben, évadról évadra, és ez keményebb dió volt, mint áthangolni egy nemszeretem repertoárt. Motivációm az érzelmitől a gondolati, elemzőbb indíttatás felé tolódott el. A fejlődés érdekelt: az, hogy miként lehet egy színházat, társulatot, repertoárt mozgásban tartani.

Előző, 2015-ös igazgatói pályázatomban nem ígértem meg, hogy 2020-ban folytatni szeretném. A társulatvezetőnek nem csak abban van felelőssége, hogy hogyan hozza létre és működteti a színházat, hanem abban is, hogy ismerje fel, amikor hátra kell lépnie. Mostani pályázatom benyújtása önmagában válasz az öt év előtti dilemmára.

Ezért a válaszáért minden olyan körülményt rendszeresen mérlegre tettem az elmúlt öt évben, ami további vezetői alkalmassággal összefügghet. Igyekeztem nem lenni kíméletes. Mint saját magamra állított ügynök, figyeltem, hogyan működöm, mire hogyan reagálok.

Az igazgatás folytatásához számomra első helyen áll a társulat bizalma. Észlelése nem bonyolult: ha megmondják nekem, ha valami nem tetszik, akkor bíznak bennem. Ha minden lépésemet egyetértés fogadná, az lenne a baj. Ha az öltözőben menne csak a

morgás. Ne csaljuk magunkat, elégedetlenség mindig van, huszonöt színész és ötven belső munkatárs nem lesz soha egyszerre boldog - ám a lényegi felületeken termékeny vitatkozhatnánkot tapasztalok magam körül. A társulat bizalmában nem érzékelek repedést, és színházi ízlésünkben – noha sokfélék vagyunk – sem látok erre utaló jelet.

Mit figyeltem még? Természetesen az erőnléteket: ez nagyjából minden van, ami életformánk kereteiben a genetikai szerencse körébe tartozik. Mert a színházi üzemmenet ciklikusságában – páratlan izgalmasságával együtt – sok van a daráló forgásának monotonijából is. Önvizsgálatom további iránya tehát az volt, hogy alkalmas vagyok-e az igazgatásra. Koptam-e olyan pontokon, ahol nem szabad, akár úgy is, hogy nem vettem észre. Néhány a kérdések közül:

Felriadok-e hajnalban bemutató napján? Leszem-e a közönség arcát a világítási karzatról? Boldog vagyok-e, ha megtalálunk a próbán egy pillanatot? Azt érzem-e, hogy a világ sorsa múlik egy-egy darabválasztáson? Hallgatom-e előadás előtt a nézőtér zajait, hogy elég élénkek-e aznap este? Akarom-e előadásainkat újra- és újraneézni, másokét, vagy a magamét? Haragszom-e, ha valaki elkésik? Szégyellem-e, ha elrontom a végszót? Bosszant-e, ha a társalgó falára a nyári festés után rossz ritmusban vannak visszaszögelve a képek? Bosszant-e, ha ugyanott rendetlenség van, és nekiállok-e én magam kihajítani onnan az ott hagyott holmikat, ha másképp nem megy? Felveszem-e a telefont, ha hajnali kettőkor hívnak? Felhívom-e, akit kettőkor kell hívni? Szólok-e mindenért, ami nem tetszik? Azonnal javítatom-e a műsorfüzetet egy hibás vessző miatt? Rövidnek érzem-e a művészeti tanács üléseit? Összeszorul-e a torkom, ha egy díszletet szét kell bontani a széria végén? Kihűl-e a kedélyem, ha pénzügyi nehézség van láthatáron? Várom-e a vezetői értekezleteket? Megvisel -e, ha valaki elmegy a színháztól, és – ha ésszel tudom is, hogy lépése indokolt – valójában, titokban, úgy érzem-e, hogy cserben hagyott minket? És így tovább.

E kérdésekre igenlő a válaszom.

Van azért olyan is, amire már nemleges. A mindennapi üzemmenet akadásainak kalapálása, a néha előforduló linkségek kezelése, és főleg az alulfizetett műszaki kollégák terepén zajló fluktuáció, az ezzel összefüggésben folyamatosan visszatérő kis problémák görgetésének sziszifuszisága – mindezzel kapcsolatban azt gondolom, hogy ezeket a feladatokat a jövőben delegálnom kell, és ezt Szervezeti és Működési Szabályzatunk módosításával meg is fogom tenni.

Mérlegre tettem a külső körülményeket is. Aktuálisan jók: közönségünkkel és a Várossal, a tulajdonos–fenntartó képviselőivel egyaránt kiváló a viszonyunk. Ám vannak

tényezők – nem a városi, hanem az állami támogatás elosztásának területén –, ahol sok a bizonytalanság, esetlegesség, ahol a kelleténél nagyobb a személyi jóindulat, a politikai megítélés szerepe. Ez a sokat látott kormányosok ideje, akik megtanulták minden szélben tartani az irányt, és azt is tudják, hogyan kell szélcsendben, akár ellenszélben egyenesben maradni.

Amikor a társulattal Japánban jártunk, láttuk, hogy a hagyományos japán színházban az a legnagyobb érték, ami a leginkább hű ahhoz, ahogyan régen csinálták. A no színházban a mesélő színész azzal a maszkkal, azzal a mozdulattal nyitja fel a háromszáz éves szövegkönyvet, amivel azóta is mindig. És minél inkább úgy csinálja, annál jobb művésznek érzik. És nézik: a színház tele van. Esztétikus ez a kristályosodás, de számomra puszta kuriózum. Az európai ember a fausti ember: mindig akar még valamit. Amikor azt mondja: „most jó” – elviszi az ördög.

Hogy ne ismételjünk, hogy képesek legyünk elengedni, amit tudunk, hogy hozzáférhessünk ahhoz, amit csak sejtünk: itt már érdeklődésem és kíváncsiságom hőfoka nem azonos, hanem egyenesen magasabb a húsz év előttinél. Ha nem így lenne, nem pályáznék.

MELLÉKLETEK

1. Az Örkény Színház szakmai díjai 2015-19 között, a társulat állami és egyéni kitüntetései
  2. Az Örkény István Színház évadterve – 2019/2020
  3. Az ÖrkényKÖZ szakmai programjai, foglalkozások és résztvevők száma
- Kötelező mellékletek
4. Szakmai önéletrajz
  5. Végzettségre igazoló okiratok hitelesített másolata
  6. Szakmai gyakorlat igazolása
  7. Erkölcsi bizonyítvány
  8. Állami kitüntetések, díjak felsorolása és másolata
  9. Nyilatkozatok

1. Szakmai díjak 2015-2019

2018/19

Legjobb dramaturgi munka: Gábor Sára és a társulat

Secondhand

POSZT 2019.

Legjobb női mellékszereplő: Csákányi Eszter

Secondhand

POSZT 2019.

Legjobb előadás

Molnár Ferenc: A hattyú, rendező: Polgár Csaba

Vidor fesztivál 2018.

Legjobb rendezés: Polgár Csaba

Molnár Ferenc: A hattyú

Vidor fesztivál 2018.

Legjobb jelmez és díszlet: Izsák Lili

Molnár Ferenc: A hattyú

Vidor fesztivál 2018.

Legjobb női mellékszereplő: Für Anikó

Molnár Ferenc: A hattyú

Vidor fesztivál 2018.

2017/18

Gábor Miklós-díj: Csuja Imre

Shakespeare: IV. Henrik

2016/17

Legjobb előadás: Mesél a bécsi erdő, rendező: Bagossy László

Ödön von Horváth: Mesél a bécsi erdő

POSZT 2017.

Legjobb női mellékszereplő: Für Anikó

Ödön von Horváth: Mesél a bécsi erdő

POSZT 2017.

Legjobb jelmez: Ignjatovic Kristina

Ödön von Horváth: Mesél a bécsi erdő

POSZT 2017.

Legjobb színházi zene: Kákonyi Árpád

Ödön von Horváth: Mesél a bécsi erdő

POSZT 2017.

2015/16

A legjobb színházi zene: Kákonyi Árpád

Ödön von Horváth: Mesél a bécsi erdő

Színkritikusok Díja 2015/2016

2014/15

Legjobb előadás: e föld befogad avagy SZÁMODRA HELY, rendező: Mohácsi János

Kovács Márton-Mohácsi testvérek: e föld befogad avagy SZÁMODRA HELY

Színkritikusok Díja 2014/2015

Állami és egyéni szakmai díjak 2015-2019

Csuja Imre	Páger Antal színészdíj	2016
	Magyarország Kiváló Művésze	2018
Für Anikó	Psota Irén-díj	2019
Gálffi László	Páger Antal színészdíj	2018
Patkós Márton	Junior Prima-díj	2017
Pogány Judit	Amfiteátrum-díj	2017
	Színházi Kritikusok Céhének életműdíja	2019
Takács Nóra Diána	Mensáros László-díj	2015
Tenki Réka	Jászai Mari-díj	2018

2. Az Örkény István Színház évadterve 2019/2020

BEMUTATÓINK A NAGYSZÍNPADON

KERTÉSZ UTCAI SHAXPEARE-MOSÓ

William Shakespeare Rómeó és Júlia című drámája, Závada Péter átírata és a Társulat improvizációi alapján

bemutató: 2019. szeptember 28.

NARRÁTOR (CSUPI, W. SHAKESPEARE)	Máthé Zsolt
GERI	Jéger Zsombor
ÁBRAHÁM	Dóra Béla
TYBALT	Nagy Zsolt
MERCUTIO	Polgár Csaba
KAPULEKNÉ	Hámori Gabriella
KAPULEK	Csuja Imre
HERCZEG	Gálffi László
MONTÁG	Felhőfi-Kiss László m.v.
MONTÁGNÉ	Takács Nóra Diána
BENVOLIO	Vajda Milán
PÁRISZ	Ficza István
PÉTER	Novkov Máté
DAJKA	Csákányi Eszter
LŐRINC	Mácsai Pál
PATIKUS	Kákonyi Árpád
JÚLIA	Kókai Tünde
RÓMEÓ	Patkós Márton

szöveg: Závada Péter
díszlet: Schnábel Zita
jelmez: Nagy Fruzsina
dramaturg: Gábor Sára, Turai Tamás
világítás: Bányai Tamás
rendező: BODÓ VIKTOR

zene: Kákonyi Árpád, Keresztes Gábor
sound design: Keresztes Gábor
súgó: Horváth Éva
ügyelő: Dávid Áron, Mózer Zsolt
a rendező munkatársa: Szabó Julcsi

Agyat mostak a mosóban - újabb részletek a Kertész utcai bunyóról

*Körözik M. Rómeó 7. kerületi lakost - poroltóval koponyát és italautomatát tört fel
"Már nem élt, mikor megölték" - idézet egy tanúvallomásból*

*A mosó szennyes titkai - Péterfy-patológián brutálisan meggyilkolt H. Párisz nagybátyja
kitalál*

Napsütés és 30 fok feletti idővel indul a jövő hét, aztán mindent elront a hidegfront

TÉREY JÁNOS

LÓT

SZODOMÁBAN KÖVÉREBB A FŰ

bemutató: 2019. december 20.

LÓT	Gálffi László
FELESÉGE	Kerekes Éva
GOLDA	Stork Natasa m.v.
ZELMA	Kókai Tünde
MENÁHEM	Borsi-Balogh Máté
RÁFAEL	Dóra Béla
GÁBRIEL	Patkós Márton
MIKAÉL	Békés Itala m.v.
továbbá:	A KÓRUS

díszlet: Antal Csaba

jelmez: Benedek Mari

dramaturg: Ari-Nagy Barbara

zeneszerző: Fekete Gyula

súgó: Kanizsay Zita

ügyelő: Sós Eszter

rendező: KOVALIK BALÁZS

„Breughel Szodoma és Gomorra pusztulását ábrázoló képe előtt állva a müncheni Pinakothékában azon tűnődtem, mit csinál Lót és két lánya a bal alsó sarokban meztelenül? A hittanórán csak addig mesélték a történetet, hogy Lót felesége, nem tudván kíváncsiságát legyőzni, az isteni parancsolat ellenére hátrafordult és sóbálvánnyá változott. De hogy a lányok ezt követően apjukkal bujálkodtak és teherbe is estek tőle, ez eddig valahogy elkerülte a figyelmem. Nem maga a vérfertőző paráznaság, hanem Lót történetének bonyolultsága és morális ellentmondásossága érlelte a gondolatot, hogy talán aktuális színpadi szöveggé formálódhatna ez a tulajdonképpen shakespeare-i dráma.

János nem mondott rögtön igent a megírásra. Jó néhány hétig gondolkodott, hogy megtalálja-e a témában önmagát, azt, ami érdekli, amiről beszélni tudna benne. Aztán vagy másfél éve belekezdünk. Kutatás, anyagkeresés, ötletelés. Jelenetvázlatok, stíluskísérletek. Végül megszületett egy első változat, egy anyag, amely még formálásra várt, amikor János sietve eltávozott. Közben munkatársaimmal azon dolgozunk, hogy színpadra alkalmazzuk írását, folyamatosan érzem, nem szakadt meg köztünk a beszélgetés mégsem, soraiból válaszol, ha kérdésünk van.” (Kovalik Balázs)

ZŰRZAVAR 2042

Lev Birinszkij Bolondok tánca című tragikomédiáját átdolgozta: Bánki Gergely

fordította: Györfly Miklós

bemutató: 2020. március 21.

JELIZAVETA HABAROVA, kormányzóasszony

MÁSODIK FÉRJE

LÁNYA AZ ELSŐ HÁZASSÁGÁBÓL

LAPKINN É, Jelizaveta testvére

KOZAKOV, forradalmár

FORRADALMÁROK

KATYERINA, AMFISSZA, házvezetőnők

BALUKIN, hivatalnok

DAVIDOV, hivatalnok

NYIKITA, öreg paraszt

GOLDMAN, egy zsidó

TITKÁR

Kerekes Éva

Znamenák István

Zsigmond Emőke

Takács Nóra Diána

Jéger Zsombor

Bíró Kriszta, Ficza István,

Kókai Tünde, Nagy Zsolt,

Novkov Máté, Pogány Judit

Békés Itala m.v.

Csákányi Eszter

Máthé Zsolt

Lukáts Andor m.v.

Terhes Sándor m.v.

Bánki Gergely m.v.

látvány: Izsák Lili

dramaturg: Gábor Sára

zene: Matkó Tamás

súgó: Horváth Éva

ügyelő: Mózer Zsolt

a rendező munkatársa: Érdi Ariadne

rendező: POLGÁR CSABA

2042-ben az Újorosz Birodalomban dúl az ellenállás. Egyetlen kormányzóság akad csak, ahol rend van és nyugalom, egy félreeső kis tartomány: Vengrija. Kormányzója egy asszony, aki minden erejével igyekszik elhitetni a moszkvai vezetéssel, hogy náluk is dúl az ellenállás, hadd küldjön neki Moszkva még pénzt, pénzt és még több pénzt. Nagy igyekezetében észre sem veszi, hogy a káosz már tényleg ott kopogtat az ajtaján...

HEINRICH VON KLEIST

HERMANN CSATÁJA

fordította: Márton László

bemutató: 2020. május 23.

Játsszák: Borsi-Balogh Máté, Csákányi Eszter, Dóra Béla, Epres Attila, Hámori Gabriella, Jéger Zsombor, Máthé Zsolt, Patkós Márton, Polgár Csaba, Vajda Milán

díszlet, jelmez: Giliga Ilka

dramaturg: Kukk Zsófi

zene: Matisz Flóra Lili

világítás: Bányai Tamás

súgó: Kanizsay Zita

ügyelő: Sós Eszter

a rendező munkatársa: Érdi Ariadne

rendező: TARNÓCZI JAKAB

Kleist ritkán játszott és ellentmondásos darabjában a több mint kétezer évvel ezelőtti teutoborgi csata története elevenedik meg. Quintilius Varus római hadvezér Germániába érkezik, hogy a lázadó törzsek felkeléseit leverje. Hermann, a cheruszkok vezére látszólag szövetségre lép vele, de a valódi célja az, hogy kiűzze a római erőket és megtartsa hatalmát. Katonai ereje nem elég hozzá, ellenben kiváló intrikus: környezetét és szövetségeseit kénye-kedve szerint manipulálja, még saját feleségét is hajlandó felhasználni céljai elérése érdekében. Végül elárulja, csapdába csalja és leigazza a római légiókat.

A győztes germán vezér alakja később a náci propaganda kultfigurája, a darab a nacionalizmus tézisdrámája Lett. Azonban Kleist zsenije és groteszk humora éppen az ideológiától függő történelmi emlékezet működését mutatja meg, az emberek meggyőzésének módszereit, valóság és konstruált valóság közötti határ elmosódását.

BEMUTATÓINK A STÚDIÓBAN

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

ÉDES ANNA

színpadi szöveg: Bíró Bence

bemutató: 2019. október 3., Stúdió

ÉDES ANNA

Zsigmond Emőke

VIZY ANGÉLA / ETEL

Für Anikó

VIZY KORNÉL / BÁTHORY

Epres Attila

MOVISZTER / ELEKES JÓZSI

Znamenák István

MOVISZTERNÉ / STEFI

Bíró Kriszta

PATIKÁRIUS JANCSI / FICSOR

Borsi-Balogh Máté

díszlet és tér: Juhász Nóra

jelmez: Izsák Lili

dramaturg: Bíró Bence

koreográfus: Raubinek Lili

zene: Tarr Bernadett

fénytervező: Kehi Richárd

kellékes: Orbán Csilla

súgó: Kanizsay Zita

ügyelő, a rendező munkatársa: Törő Mona

rendező: SZENTECZKI ZITA

A tökéletes cseléd megöli gazdáit. Mi ez az ellentmondás? Kosztolányi Dezső drámai epikája tele van titkokkal és kérdőjelekkel. Címszereplője a magyar irodalom egyik legtöbbet vitatott-elemzett karaktere. A szerző ugyanis az élet titokzatos sokszínűségét, az ember megismételhetetlen egyediségét vallja. Elvet minden olyan eszmét és gondolatot, amelyik egyetlen okkal magyarázza a miérteket. Milyen Lépcsőfokokon keresztül jut el valaki oda, hogy (tudatosan? ösztönösen?) képes legyen fellázadni a mindenki által, így önmaga által is elfogadott rend ellen? És mi lesz, ha a rendszer megdöntése — a kölcsönös függés révén — önmagunk megsemmisülésével is jár?

JEAN-PAUL SARTRE

A LEGYEK

Hubay Miklós fordítása alapján átdolgozta: Garai Judit

bemutató: 2019. december 19.

JUPITER	Nagy Zsolt
ORESztÉSZ	Jéger Zsombor
ELEKTRA	Zsigmond Emőke
AIGISZTHOSZ	Znamenák István
KLÜTAIMNESZTRA	Für Anikó
PEDAGÓGUS	Fodor Tamás m.v.
Továbbá:	Murányi Márta m.v., Szathmáry Judit m.v.

díszlet: Fekete Anna

jelmez: Kálmán Eszter

dramaturg: Garai Judit

zene: Tarr Bernadett

világítás: Jankó Mátyás

súgó: Mészáros Csilla

ügyelő, a rendező munkatársa: Dávid Áron

rendező: HEGYMEGI MÁTÉ

Egy egész népet fogva tart a kollektív büntudat egy olyan bűn miatt, amit nem is ők követtek el. Rettegésben élnek, a szabad gondolkodás és a tolerancia tiltott. Bárki, bármikor megfélemlíthető. A saját döntések, valamint ez utóbbi következményei, és a velük való szembenézés veszélyes terep. Pláne, ha valaki saját magával és tetteivel néz szembe... Mindez Argoszbán történik, régen. Oresztész önmagát választja, dönt és cselekszik: gyilkol és feloldoz.

RACINE

ORESztész SZERETI HERMIONÉT,
AKI SZERETI PÜRRHOSzt,
AKI SZERETI ANDROMAKHÉT,
AKI SZERETI HEKTÓRT,
AKI HALOTT

(ANDROMAKHÉ)

Szabó Lőrinc fordítása alapján átdolgozta: Gáspár Ildikó és Závada Péter
bemutató: 2020. március 20.

ANDROMAKHÉ	Hámori Gabriella
PÜRRHOSZ	Borsi-Balogh Máté
ORESztész	Patkós Márton
HERMIONÉ	Józsa Bettina m. v.
PÜLADÉSZ	Dóra Béla
FŐNIX	Vajda Milán

díszlet, jelmez: Szabados Luca

dramaturg: Ari-Nagy Barbara

zene: Kákonyi Árpád

világítás: Bányai Tamás

súgó: Mészáros Csilla

ügyelő, a rendező munkatársa: Törő Mona

rendező: GÁSPÁR ILDIKÓ

Micsoda ökörség. Nem tűntfől még soha senkinek, hogy az európai irodalom szerelmi történeteinek láttán, valójában el kéne mennie kedvünknek attól, hogy szerelmesek legyünk? Ám ennyi vereség és pusztulás láttán is kinek ment volna el a kedve a szerelemtől? Akkor minek mégis e roppant mennyiségű könny, vér, méreg, bosszú, gyilok, s mivégre a sok őrjöngés, téboly, sikoly, hisztéria? (...) Kedves szerelmi regényeink hősei miért taszigálják szerelmesüket a halálba? Ha nem ők, akkor meg ki? Sors? Mi az? Isten? Ki ő? (...) Aki szerelmes regényt olvas, halálra vágyik? Miért tekintettük annyi évszázadon át szépnek a boldogtalanságot, miért élvezzük mások szenvedésének látványát, ha egyszer úgy vélekedünk róla, hogy nem jó? (...) Lehet-e különbséget tenni egy ilyen világban a slágerek és a filozófiák között? (Nádas Péter: Az égi és a földi szerelemről)

'84

George Orwell 1984 című regénye alapján írta: Mikó Csaba
bemutató: 2020. május 22.

WINSTON SMITH
JULIA
O'BRIEN

Bajomi Nagy György m.v.
Zsigmond Emőke
Mácsai Pál

díszlet, jelmez: Kálmán Eszter
dramaturg: Gábor Sára
zene: Bakk-Dávid László
súgó: Mészáros Csilla
ügyelő, a rendező munkatársa: Dávid Áron
rendező: WIDDER KRISTÓF

„Derült, hideg áprilisi nap volt, az órák éppen 13-at ütöttek.” (idézet a regényből)

Vajon kilátunk a véleménybuborékból, ami körülvesz minket? Winston Smith szemszögéből látjuk a Nagy Testvért, a Belső Pártot és az agressziót tömeges áhíttá emelő Gyűlölet Két Percét. De vajon a világ ilyen, vagy egy magányos, középkorú férfi, Winston Smith észleli így? Mennyiben változtat mindezen a fiatal lánnyal, Juliával való tiltott szerelmi viszony és a titokzatos O'Briennel kialakuló szellemi szövetség?

George Orwell 1948-ban írta meg disztópiáját, amely a 36 évvel későbbi jövőben játszódik. 2020-ban, a darab bemutatójakor pont 36 évvel leszünk a regény fiktív kora után. A világ sokat változott '48-hoz '84-hez képest is. Ebből a távolságból, a jelenkor nézőpontjából közelítünk a műhöz.

3. Az ÖrkenyKÖZ műhely elmúlt évek főbb szakmai programjai, közösségi alkotófolyamatai és együttműködései

Madách tér 6. – közösségi alkotómunka középiskolásokkal, 2015/2016

A KAPTÁR közösség diákjai szakemberek segítségével kutatták a színház épületének történetét és a hely várostörténeti érdekességeit, levéltárban fellelhető dokumentumok és más írásos emlékek gyűjtésével, valamint az épület lakóinak visszaemlékezései alapján. Az egész évadon átívelő foglalkozássorozat keretében színházpedagógiai módszerekkel dolgoztuk fel a feltárt történelmet. Két műhelybemutatót rendeztünk. Projektvezetők: Neudold Júlia és Szabó-Székely Ármin, közreműködött: Görbe Márk művészettörténész.

Facing The Gap – Nemzetközi ifjúsági csereprogram és konferencia, 2016. július

Tizennégy országból, három kontinensről fogadta a drámapedagógia és a színházi nevelés iránt érdeklődő résztvevőket a *The GAP* konferencia, melyet az InSite Drama és az Örkeny Színház rendezett meg. *A konferenciát egyhetes ifjúsági csereprogram előzte meg, a magyar fiatalok a projekthez kapcsolódó KAPTÁR csoport tagjai közül kerültek ki. Az ifjúsági csereprogram workshopjainak egy része és a konferencia az Örkeny Színházban zajlott.* A háromnapos program a 2014 óta zajló nemzetközi *Facing The Gap* projekt záróeseménye volt – előadások, műhelymunkák, és egy színházi nevelési előadás során ismerhették meg a két éven át fejlesztett módszertant a konferencia résztvevői. A konferencián bemutatkoztak fontos hazai színházi nevelési műhelyek is, a házigazda Örkeny IRAM mellett a Kerekasztal Színházi Nevelési Központ és a Káva Színház, valamint, színházi formákat is alkalmazó civil szervezetként, az Artemisszió Alapítvány is.

Tapasztalatcsere program – Bergen, 2016.

Az InSite Drama szervezésében tapasztalatcsere programban vettünk részt. Egy bergeni egyetemen (Bergen University College) prezentáltuk az IRAM programját, és workshopok, előadások keretében ismerkedtünk a norvég alkalmazott színház gyakorlatával.

A színház iskolája – szakmai nap, 2017. 02. 11.

Társszervezői és befogadói voltunk a Magyar tanárok Egyesülete rendezvényének, három tanári módszertani tréninget tartottunk a program keretében.

Tapasztalatcsere két norvég és öt magyar szervezet színházi nevelési művészei és szakemberei között, 2017. 03. 13-18.

A projekt az InSite Drama szervezésében jött létre, együttműködő partnerként vettünk részt, bemutató foglalkozást tartottunk.

A színház iskolája (2) – konferencia pedagógusoknak és diákoknak, 2019. 01. 12.

A IV. Henrik előadása köré épült az Örkény Színház, a Magyartanárok Egyesülete és a Magyar Shakespeare Bizottság Shakespeare-napja – pódiumbeszélgetéssel és elemző előadásokkal.

Tréning és módszertani bemutató pedagógusoknak és színházi neveléssel foglalkozó szakembereknek, 2019. 05. 4.

A színházi előadásokhoz kapcsolódó ráhangolás és feldolgozás módszereit bemutató foglalkozásokat és workshoptervező műhelyt tartottunk.

VII. kerületi élő útikönyv – közösségi alkotómunka VII. kerületi lakosokkal, 2019.

A nézőknek is aktív részvételt kínáló esemény az ÖrkényKÖZ KÖZMŰHELY programjának keretében a volt Ericsson stúdióban került megrendezésre. A műhelybe jelentkező kerületi lakosok egy nyolc alkalmas workshopon vettek részt, amely kreatív fórumként foglalkozott a városiak és a város viszonyával. A bemutató eseményen a közös gondolkodás és alkotás eredményét 30 fős közönség tekinthette meg. Itt lehetősége nyílt a nézőknek megismerni a kerületet az itt lakók szemén keresztül, valamint megosztani véleményüket és gondolataikat a kerületet érintő vitás kérdések kapcsán, részvételi formák segítségével. A munkafolyamatban közreműködtek a Színház- és Filmművészeti Egyetem drámainstruktor szakos hallgatói, Görbe Márk művészettörténész és Bethlenfalvy Ádám. Projektvezetők: Neudold Júlia és Szabó-Székely Ármin.

Nemzetközi nyári egyetem pedagógusoknak, 2019. 07. 21-26.

A [Democracy through Drama](#) című angol nyelvű képzés drámapedagógiai módszerek tantárgyi tanításban való alkalmazására képezte a kilenc országból érkező humán tárgyakat tanító pedagógusokat annak érdekében, hogy nőjön a diákok demokratikus érzékenysége, érdeklődése társadalmi kérdések iránt. A nyári egyetem a [DemoDram](#) projekt keretében, az Örkény Színház és az InSite Drama együttműködésében valósult meg.

Részvételi színházi programok befogadása

2019 novemberétől az ÖrkenyKÖZ programjának keretében kerül műsorra a STEREO AKT és a Mentőcsónak Egység interaktív színházi társasjátéka, a *Cím Nélkül – hajlék-kaland-játék*. A Káva Kulturális Műhely a HOPPart koprodukcióban létrejött *Peer Gynt* című komplex színházi nevelési előadását játssza nálunk, középiskolás osztályoknak.

Nyári táborok

Módszertani kísérletezés a természeti környezethez kötődő művészetpedagógiai alkotómódszerekkel és ezek színházi alkalmazásával. 2018-ban drámajátékos, 2019-ben módszertani alkotótábort szerveztünk Budapest Főváros támogatásával.

Foglalkozások és résztvevők száma a 2018/2019-es évadban

ÖrkenyKÖZ esemény összesen: 183 alkalom (ebből 51 felnőttnek)

Diák résztvevők összesen: 1610 fő

Tanár résztvevők összesen: 285 fő

Felnőtt résztvevők összesen: 2082 fő

FLESS foglalkozás: 67 alkalom

KAPTÁR szabadiskola foglalkozás: 54 alkalom – 158 kaptártag

TANÁRI tréning: 3 alkalom

KÖZBEJÁRÁS: 11 alkalom – 282 fő

KÖZJÁTÉK: 12 alkalom – 241 fő

OLVASÓPRÓBA-DEMÓ: 4 alkalom – 288 fő

IMPROVIZÁLUNK ELŐADÁSOK UTÁN: 4 alkalom – 720 néző

ELŐSZOBA: 2 alkalom – 110 fő

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓ: 6 alkalom – 356 fő

ELŐADÁS PLUSZ: 5 alkalom – 57 fő

KÖZMŰHELY: 9 alkalom

4. Szakmai önéletrajz

1961-ben születtem Budapesten. Apám Mácsai István festőművész, édesanyám Gáspár Katalin fűzőkészítő kisiparos, testvérem Mácsai János zenetörténész.

Iskolai és rádiós szereplések után színészi tanulmányaimat a Pinceszínházban kezdtem 1978-ban, Keleti István és Mezei Éva keze alatt.

1979-ben nyertem felvételt a Színművészeti Főiskolára, 1984-ben diplomáztam Kerényi Imre, Huszti Péter, Versényi Ida osztályában.

1990-ben színházrendező oklevelet szereztem a Főiskolán Ádám Ottó tanítványaként. 1984-től 1989-ig a Nemzeti Színház tagja voltam, 1989-től 1994-ig a Madách Színház tagjaként, majd szabadúszóként dolgoztam.

1998-tól négy félévet végeztem az ELTE BTK Esztétika Tanszékének PhD hallgatójaként. Tanulmányaimat 2001-ben a színházvezetői munka miatt megszakítottam.

2001-től a Madách Kamara, majd 2004-től utóda, az Örkény István Színház művészeti igazgatója, 2010-től ügyvezető igazgatója vagyok.

Beszélek és olvasok németül és angolul. Nyelvvizsgával nem rendelkezem.

Hat évig tagja voltam a Magyar Színészkamarai Egyesület, három évig a Magyar Színházi Társaság vezetőségének, két évig az Előadó-művészeti Tanács Színházi Kollégiumának.

Nős vagyok, egy fiam és egy lányom van.

5. Végzettséget igazoló okiratok hitelesített másolatai

6. Szakmai gyakorlat igazolása

7. Erkölcsi bizonyítvány

8. Állami kitüntetések felsorolása és másolatai

1. Jászai Mari-díj 1991.
2. A Magyar Köztársaság Érdemes Művésze 2008.
3. A Magyar Érdemrend Tisztikeresztje 2013.
4. Kossuth-díj 2014.